

COLECȚIA

OMU
CREȘTIN

COLECȚIA

EDITURA SCARA

Asociația Română pentru Cultură și Ortodoxie

C.P. 1 - 46, București

www.scara.ro

e-mail scara@dnt.ro

© Asociația Română pentru Cultură și Ortodoxie

I.S.B.N. 973-99955-9-4

FRITJOF TITO COLLIANDER

CALEA ASCETILOR

Traducerea din limba suedeză și notele
bio-bibliografice de părintele Dan Bădulescu

BUCUREȘTI
2002

CALEA ASCETILOR

Cuvânt înainte
(al autorului)

Această scriere se întemeiază pe scrierile Sfinților Părinți și constă în mare parte în extrase directe sau prelucrate personal din acestea. Restul sunt adaptări, lămuriri necesare și rezumări.

I.

De vrei să-ți mântuiești sufletul și să capeți viața veșnică scoală-te din lânchezeală, fă-ți semnul crucii pe fața ta și zi:

„În numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.”

Credința nu o vei afla meditănd ci făptuind. Nu cuvintele și speculațiile ne învață ce este Dumnezeu, ci trăirea. Ca să intre aer curat înăuntru trebuie să deschizi

fereastra; ca să te bronzezi trebuie să ieși la soare. La fel este și cu credința; nicicum nu ne vom atinge scopul stând în comoditatea noastră și așteptând, spun Sfinții Părinți. Să luăm aminte pilda fiului risipitor. El *s-a sculat și s-a dus* (Luca, XV).

Poți fi oricât de decăzut și înlănțuit în lanțuri lumești; niciodată nu e prea târziu. Nu degeaba este scris că Avraam era de șaptezeci și cinci de ani când a plecat și că lucrătorul din ceasul al unsprezecelea primește aceeași plată ca și cel din ceasul întâi.

Nici prea devreme nu poate fi. Nu-i niciodată prea devreme să stingi codrul în flăcări; sau vrei să-ți vezi sufletul pârlolit pe jăratec?

Încă de la botez ai primit sarcina de a purta războiul nevăzut contra vrăjmașilor sufletului; așa că du-o la îndeplinire pe dată. Destul ai zăbovit până acum; decăzut în nesimțite și lene ai pierdut o mulțime de timp prețios. De aceea trebuie să simți ceea ce s-a petrecut până acum; ai lăsat să se terfelească și să se întineze curățenia primită la botez.

Trezește-te deci; dar acum, fără de zăbavă. Nu mai amâna „pe deseară” sau „mâine” sau „mai târziu, după ce termin ceea ce am de făcut”. Amânarea poate fi pierzătoare.

Nu, ci chiar în clipa în care ai luat hotărârea, să arăți în faptă că te-ai dezbrăcat de vechiul om și ai început o nouă viață, cu un nou țel și un nou trai. Scoală-te fără frică și zi: Doamne, fă să încep acum.

Ajută-mă! Căci ceea ce îți trebuie cel mai mult este ajutorul lui Dumnezeu.

Ține-te tare în hotărâre și nu privi înapoi. Ai văzut ce s-a întâmplat cu soția lui Lot care s-a făcut stâlp de sare când a privit înapoi (*Facerea*, XIX, 26). Te-ai lepădat de omul cel vechi, lasă straietele deoparte. Ai auzit precum Avraam glasul Domnului: *Ieși din pământul tău, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul pe care ți-l voi arăta Eu* (*Facerea* XII, 1). Către acea țară să ai toată luarea-aminte de aici înainte.

II.

Sfinții Părinți zic într-un glas: primul lucru de avut în vedere este acela că niciodată și nicidecum să nu te bizui pe tine. Lupta la care te încingi este foarte anevoioasă și puterile tale omenești sunt prea slabe pentru a întâmpina această înfruntare. De te vei bizui pe ele, istovit vei cădea la pământ și fără vlagă de a mai continua lupta. Numai Dumnezeu îți poate dăruia izbânda dorită.

A nu se bizui pe sine însuși este pentru cei mai mulți un obstacol greu de trecut chiar de la început. El trebuie depășit, căci altminteri noi nu avem nici o nădejde de mers mai departe. Căci cum poate cineva să primească vreun sfat și vreun ajutor când se crede atotștiutor și atotputernic și nu-i sunt de trebuință

îndrumări și povețe? Prin acest zid de îngâmfare nu pătrunde nici o rază de lumină. *Vai de cei care sunt înțelepți în ochii lor și pricepuți după gândurile lor!* strigă proorocul Isaia (V, 21), iar Apostolul Pavel întărește: *Nu vă socotiți înșivă înțelepți (Romani XVII, 16).* Împărăția cerurilor s-a arătat *pruncilor*, dar s-a ascuns celor ce se cred *înțelepți și pricepuți (Matei XI, 25).*

De aceea să ne îngrijim de golirea nemăsuratei încrederi în sine pe care o avem în noi. Adesea ea este așa de înrădăcinată în noi, încât nici nu băgăm în seamă cum ne stăpânește inima în voie. Și totuși, chiar egoismul, iubirea și preocuparea de sine sunt cauzele greutăților noastre, neplăcerilor, suferințelor, nereușitelor și patimilor sufletești și trupești.

Cercetează-te deci cu grijă și vezi cât de legat ești de pofta ta de a-ți face pe plac. Slobozenia îți este îngrădită de lanțurile iubirii de sine, și așa peregrinezi ca un rob legat din zori și până-n seară. „Acum poftesc să beau”, „acum să mă scol”, „acum să citesc ziarul” – așa ești dus clipă de clipă în lațul propriilor porniri și izbucnești în nemulțumire, nerăbdare sau mânie de îndată ce ți se împotrivește ceva.

De te vei uita în adâncul sufletului tău, te va întâmpina aceeași privesc. Ușor se vede scârba ce o simți când cineva te contrazice. Așa se trăiește în robie. Dar *Domnul este Duh și unde este Duhul Domnului acolo este libertatea (2 Corinteni III, 17).* Cum poate

vreodată ieși ceva bun din această preocupare de sine? Nu ne-a dat oare Domnul nostru porunca de a ne iubi aproapele ca pe noi înșine și pe Dumnezeu mai presus de orice? În loc de aceasta, nu se îndreaptă gândurile noastre în permanență asupra binelui nostru propriu?

Nu, ci fii pe deplin încredințat că nimic bun nu poate veni din tine însuși. Și, dacă din întâmplare ți-ar veni vreun gând către aproapele, să știi că ți-a fost trimis de la izvorul bunătăților: este un dar al Dăătorului de viață. Tot așa și puterea de a pune în viață gândul bun nu e a ta, ci Ți-este dată de Sfânta Treime.

III.

Noua viață în care ai intrat se aseamănă cu cea a grădinarului. Pământul pe care-l lucrează l-a primit de la Dumnezeu, ca și semințele, căldura soarelui, ploaia și creșterea. Dar munca îi este hărăzită lui însuși.

Dacă lucrătorul câmpului vrea să obțină o recoltă bogată, trebuie să asude din zori și până-n seară, să curețe, să plivească, să ude și să stropească, pentru că semănăturile sunt amenințate de multe primejdii. Lucrarea nu trebuie să înceteze niciodată, el trebuie să fie tot timpul treaz, veghetor, pregătit: și cu toate acestea, recolta atârână în ultimul rând de vreme, adică de Dumnezeu.

Țarina pe care noi suntem puși să o îngrijim și s-o păzim este ogorul propriei noastre inimi; recolta este viața veșnică.

Veșnică, întrucât nu stă sub timp și loc, nici sub împrejurări dinafară: este viața adevăratei libertăți, a iubirii, milostivirii și a luminii neîngrădite, și tocmai de aceea este veșnică. Este o viață duhovnicească, pe tărâmul duhului: este o ipostază. Începutul se pune aici, nu are sfârșit, și nici o putere lumească nu o poate stăpâni, iar locul ei este inima omului.

Prigonește-te pe tine însuși, spune Sfântul Isaac Sirul, și vrăjmașul va fi izgonit de îndată ce te apropii de el. Împacă-te cu tine însuși și cerul și pământul vor face pace cu tine. Întărește-te ca să intri în camera cea mai dinăuntru, și vei vedea camera cerească, deoarece și una și cealaltă sunt aceeași. Scara ce duce la împărăția cerurilor se află în tine, în taina sufletului tău. Curățește-te de păcate și vei găsi cărările luișului.

Camera cerească de care vorbește Sfântul aici este totuna cu viața veșnică. Se mai cheamă și Împărăția cerurilor, Împărăția lui Dumnezeu, sau, cu un cuvânt, Hristos. A trăi în Hristos este a trăi în viața veșnică.

IV.

Acum, când știm unde se dă lupta ce tocmai am început-o, și care e țelul și locul ei, acum înțelegem de ce ea se cheamă războiul *nevăzut*. Toate acestea se

petrec în tăcerea inimii noastre; următorul lucru de mare însemnătate pe care îl descoperă Sfinții Părinți este: pune pază gurii tale și ușa de îngrădire buzelor tale despre această taină. Dacă deschizi ușa saunei, se pierde căldura și nu mai e de folos nimănui.¹

Nu vorbi deci nimănui nimic de spre hotărârea de curând luată. Nu pomeni nimic despre noua viață începută, și nici despre descoperirile și trăirile pe care nădăjduiești că le vei dobândi. Singura persoană dinafară ce poate fi părtașă este doar duhovnicul tău.

Această tăcere este atât de importantă deoarece vorbăria asupra propriilor strădanii dă naștere la noi preocupări și încredere în sine. Acestea trebuiesc înăbușite în primul rând! Prin tăcere crește astfel încrederea în Acela ce vede lucrurile ascunse; prin tăcere se îmbunătățește vorbirea cu Cel ce aude fără cuvinte. Către El se îndreaptă strădaniile tale, și la El trebuie să-ți fie ancorată întreaga încredere pe vecie, iar în veșnicie nu se găsesc cuvinte.

Astfel trebuie să recunoști că tot ce vei întâmpina de acum înainte este trimis de la Dumnezeu spre ajutorul tău în luptă. Doar El știe ce este folositor pentru tine și ce îți trebuiește după caz: împiedicări sau înlesniri, ispite sau căderi. Nimic nu se petrece întâmplător și din toate vei trage învățătură. Aceste adevăruri trebuiesc privite cu toată luarea aminte pentru

---

¹ sauna, tradițională în nord, corespunde băii de aburi (n. t.)

că prin ele crește încrederea în Dumnezeu pe care ai ales să-L urmezi.

Sfinții îți mai dau o învățătură de folos pentru drum: trebuie să te socoți ca fiind un copilandru ce își poticnește primii pași și se ostenește cu buchile. Toată înțelepciunea luminează și toate priceperile ce le-ai putea avea sunt cu totul netrebnice în războiul care te așteaptă, și la fel de deșarte îți sunt rangul și averile lumești. Virtutea ce nu se folosește în slujba Domnului devine viciu, și știința ce nu dezleagă baierile inimii e stearpă și vătămătoare, căci îndeamnă la slavă deșartă. Este numită goliciune căci n-are căldură și nu revarsă dragoste. Așadar lasă-ți știința și fă-te nebun pentru a fi înțelept; trebuie să fii sărac lipit pentru a fi bogat, și slăbănog pentru a fi tare.

V.

Mic, gol și neajutorat cum ești, te îndrepti acum către cea mai grea sarcină dintre cele ce s-au dat oamenilor: aceea de a-ți birui propriile porniri egoiste. Căci în cele din urmă aceasta este lupta: a te „prigoni pe tine însuși”, căci atâta vreme cât te stăpânește propria ta vrere egoistă nu te poți ruga Domnului cu inima curată: facă-se voia *Ta*. Dacă nu îți poți lăsa făloșenia nici nu te vei putea deschide în fața adevăratei slave; dacă te agăți de propria libertate nu vei avea adevărata libertate în care poruncește o **singură** voință.

Aceasta este taina cea mai adâncă a sfinților: nu-ți îngădui nici o libertate, și libertate ți se va da ție.

S-a spus că spini și pălămidă va rodi pământul. Cu osteneală și în sudoarea feței trebuie omul să-l lucreze; este vorba de sinea și de ființa ta. Cu multă trudă trebuie să-ți agonisești comoara, spune Sfântul Macarie, căci nu ți este de folos a le primi pe cele bune fără strădanie, ci e pricină de trufie. Dar cum e aceea „a te prigoni pe tine însuși”? Aceasta înseamnă a-ți izgoni poftele cele mari și cele mărunte. Sfinții Părinți ne sfătuiesc să începem cu cele mărunte căci, spune Efrem Sirul, cum vei stinge focul cel mare când nu te pricepi să-l stingi pe cel mic? Vrei să te liberezi de o patimă mare, biruiește poftele mărunte, spun Sfinții Părinți. Să nu socotești că ele pot fi despărțite una de alta: ele se țin împreună precum verigile lanțului și ochiurile năvodului.

Nu e de vreun folos să iei cu asalt marile patimi și relele deprinderi fără ca deodată să asuprești și măruntele slăbiciuni „nevinovate”: pofta de dulciuri, multa vorbire în deșert, iscodirea, lingușirea. Căci în cele din urmă toate poftele noastre mari și mici au aceeași temelie: năravul nostru nestăpânit de a ne sluji doar voii proprii.

Această voință a noastră este vătămată: după căderea în păcat ea urmează fără încetare slujirea sinelui. De aceea războiul nostru se duce împotriva acestei rele voinți. Și se cere luptat fără încetare și

neobosit. Îți vine să întrebi ceva: nu întreba! Ai bea două cești de cafea: bea doar una! Vrei să te uiți la ceas: nu te uita! Îți arde de vizite: rămâi acasă!

Aceasta înseamnă a te prizoni pe tine însuși; Astfel se înăbușă cu ajutorul lui Dumnezeu reaua voință personală.

Poate că totuși te întrebi: e oare aceasta de neapărată trebuință? La care Sfinții Părinți îți răspund cu altă întrebare: Putea-vei umple un ulcior cu apă proaspătă până nu vei arunca pe cea veche și împuțită? Sau cum vei primi pe oaspetele de seamă în încăperea plină de gunoaie și neorânduială? Nicidecum, ci acela ce nădăjduiește a-L vedea pe Domnul așa *cum este, acela se curățește pe sine*, spune Apostolul Ioan. (I Ioan, III, 2-3).

Să ne curățim inimile! Să aruncăm gunoaiile și necurătențiile care s-au strâns în ele; să rânim podeaua, să spălăm fereastra și s-o deschidem ca lumina și aerul să pătrundă în camera pe care o gătim ca locaș Domnului. Apoi să ne îmbrăcăm în haine curate ca nu cumva duhoarea putreziciunii să ne vădească și să ne trezim *azvârliți* (Luca XIII, 28).

Fie ca toate acestea să ne fie truda cea de toate zilele și de toate clipele.

Astfel îndeplinim întocmai ceea de Însuși Domnul ne-a poruncit prin sfântul apostol Iacov să facem: *curățiți-vă mâinile și sfințiți-vă inimile* (IV, 8). Și apostolul Pavel ne îndeamnă: *să ne curățim pe noi de*

toată întinarea trupului și a duhului (2 Corinteni VII, 21). Căci dinăuntru, spune Hristos, din inima omului ies cugetele cele rele, desfrânările, hoștiile, uciderile, adulterul, lăcomiile, vicleniile, înșelăciunea, nerușinarea, ochiul pizmaș, hula, trufia, ușurătatea, toate aceste rele ies dinăuntru și spurcă pe om. (Marcu VII, 21-23). De aceea El îi îndeamnă pe farisei: Curăță întâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea dinafară (Matei XXIII, 26).

În timp ce urmăm îndemnul și începem cu partea dinăuntru, să ne amintim că nicidecum nu ne curățim inima de dragul nostru. Nu se deretică și se face ordine în odaia de oaspeți pentru plăcerea proprie, ci pentru bună-plăcerea oaspetelui. Îi e bine? te întrebi. Va rămâne mai mult? Toate gândurile se îndreaptă către el.

După aceasta te tragi la o parte și nu aștepti nici o răsplată.

Căci după cum ne învață Nichita Stihatul există trei firi în om: cea *trupească*, prima, ce-și caută propria plăcere chiar de i-ar vătăma pe ceilalți, cea *sufletească*, a doua, ce vrea să fie sieși și celorlalți pe voie, și cea *duhovnicească*, a treia, ce caută numai voia lui Dumnezeu, chiar de s-ar vătăma pe sine însăși. Prima este firea omenească cea josnică, a doua este cea obișnuită, iar cea de-a treia este suprafirească; este viața în Hristos.

Omul duhovnicesc gândește duhovnicește; nădejdea lui este ca vreodată să ajungă a auzi bucuria

îngerilor pentru un *păcătos care se pocăiește* (Luca XV, 10), iar acest păcătos este el însuși. Așa trebuie să simți, și în nădejdea aceasta să lucrezi, pentru că Domnul ne-a dat porunca de a fi desăvârșiți *precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este* (Matei V, 48), și să *căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui* (Matei VI, 33).

De aceea: nu îți da răgaz nici tihnă până ce nu nimicești acea parte din tine ce se supune poftelor firii trupești. Ia-ți sarcina de a descoperi fiecare semn al prezenței fiarei în tine și prigonește-o fără milă. *Căci trupul pofteste împotriva duhului iar duhul împotriva trupului* (Galateni V, 17).

Dar de te temi de a fi părtinitor cu tine însuși sau de a cădea în ispita trufiei, prin însăși faptul de a lucra la propria mântuire, fii cu luare aminte la tine însuși și vezi că acela ce se teme de așa ceva, *suferă de orbire*. Căci el nu vede cât *este* de părtinitor cu sine.

VI.

S-a spus că doar puțini găsesc *calea cea îngustă care duce la viață*, și că trebuie să ne silim a intra pe poarta cea strâmtă. *Că mulți zic vouă, vor căuta să intre și nu vor putea* (Luca XIII, 24).

Pricina este de găsit în împotrivirea de a ne prigoni pe noi înșine. S-ar putea să ne biruim unele din marile și primejdioasele patimi, dar să ne oprim la

acestea. Poftele mărunte sunt lăsate în seama lor să crească oricât. Nu prădăm și nu furăm, dar „ciupim” câte puțin de ici-colo cu plăcere; nu ne îmbătăm, dar bem ceai și cafea peste măsură. Inima este la fel de plină de poftă: rădăcinile nu sunt smulse. Și ne rătăcim în pădurea tânără ce a crescut pe pământul compătimirii de sine.

Dă năvală împotriva compătimirii de sine, căci ea este rădăcina tuturor relelor din tine. De n-ai avea păcat în tine, ai vedea îndată că noi înșine purtăm vina acestui rău pe care nu vrem să-l pricepem, ci îl luăm de bun. Te compătimești pe tine însuși și de aceea privirea ți se întuneacă. Te vezi numai pe tine însuși și astfel ți se mărginește orizontul. Dragostea ta este legată de tine: slobozește-o, și răul se va îndepărta de la tine. Asuprește această stare primejdioasă și poftă de trai bun, lovește-le din toate părțile!

Înăbușește-ți poftele și plăcerile, nu le da putință să răsuflă. Fii aspru cu tine însuși; nu-i da omului trupesc cele ce le cere neconținut. Căci tot ce se repetă se întărește, dar ceea ce nu primește hrană moare.

Fii cu mare băgare de seamă să nu închizi ușile cele mari ale răului și totodată să lași o ușiță mică din spatele casei prin care răul să se poată strecura sub o altă înfățișare.

La ce-ți folosește de pildă să dormi pe pământ tare, dar apoi să te desfeți în baia fierbinte? Sau să te lași de fumat, dar să dai frâu liber flecăreliei? Sau, îți

înfrânezi flecăreala, dar citești romane de aventuri? Sau încetezi de a mai citi romane, dat îți dai frâu liber fanteziei și te îndestulezi cu dulceața melancoliei?

Toate acestea sunt doar forme diferite ale aceluiasi fenomen: pofta ta nemăsurată de a-ți satisface nevoia de plăceri personale.

Trebuie să-ți stârpești însăși **pofta** de a-ți fi bine, de a fi bine dispus, de a fi mulțumit. Trebuie să înveți a iubi necazul, sărăcia, durerea, greutatea. Trebuie să înveți a urma poruncile Domnului în toate: a nu vorbi cu semeție, a nu te împodobi, a te supune mai-marilor, a nu pofti femeia, a nu te mânia, și multe altele. Căci toate aceste porunci nu ne-au fost date ca să ne prefacem că n-ar exista, ci ca să fie urmate; altminteri nu ne-ar mai fi împovărat cu ele Domnul milostivirii. *Dacă vrea cineva să vină după Mine să se lepede de sine*, a spus El (*Matei XVI, 24*), și a lăsat să fie după voia fiecăruia – dacă *vrea* cineva – și după judecata fiecăruia, ca să se lepede *de sine*.

VII.

Dacă ne ridicăm din noi înșine de cine vom da? întrebă episcopul Teofan. Și tot el ne răspunde: Îl întâlnim pe Dumnezeu și pe aproapele. Tocmai de aceea *a te lepăda de tine* este o cerință, și chiar cea dintâi, pentru acela care caută libertatea în Hristos, care e totodată și Dumnezeu și aproapele.

Aceasta înseamnă că: toată grija, mângâierea și iubirea pe care ne-o dăruiam se mută cu siguranță și fără să ne dăm seama către Dumnezeu, și deci către semenul nostru. Doar așa *nu va ști stânga ta ce face dreapta*, și *vei face milostenie în ascuns*. (Matei VI, 3-4).

Înainte ca aceasta să se fi făcut, nu poate cineva *să caute să placă aproapelui la ce este bine spre zidire* într-un fel adevărat, nematerialnic (Romani XV, 2). Încercările noastre pe această cale urmează astfel a fi mincinoase, întrucât sunt ale noastre și pornesc din voia noastră de a ne fi pe plac. A recunoaște aceasta este de cea mai mare trebuință, altminteri ne culcăm pe o ureche prea ușor pe perna strălucitei abnegații și mulțumitoarei binefaceri care fără greș ne duc în mlaștina plăcerii de sine.

Renunță de aceea la a te îndeletnici cu festivități de binefacere, asociații de lucru și celelalte asemenea lor.² A te ocupa de multe este sub toate înfățișările o otrăvă. Uită-te în tine însuși, observă-te minuțios și vei vedea cât de multe din aceste părute fapte de jertfă nu pornesc dintr-o nevoie de a-ți adormi conștiința, adică: din acel neîndoielnic nărav de a ne mulțumi pe noi înșine și de *a căuta plăcerea proprie* (Romani XV, 1).

Nu-i așa, căci Dumnezeul iubirii, al păcii și al jertfei depline nu Se bucură acolo unde există lingușire

---

² Aici Tito Colliander se referă la activități proprii bisericii protestante (n.t.)

și zbatere pentru împlinirea propriului plac, chiar de s-ar întâmpla ca acestea să se petreacă sub un acoperământ mincinos. Există și o încredințare: se întâmplă să te tulburi, să te întristezi, sau chiar să te mânii ușor dacă dintr-o oarecare pricină trebuie să renunți la ce ți-ai propus. Atunci să știi că izvorul faptei era tulbure.

Poate că te întrebi: dar de ce? Cei înțelepți răspund: piedici și împotrivire dinafară întâmpină doar acela care nu și-a predat voia sa lui Dumnezeu; căci lui Dumnezeu nu I se pot pune piedici. O faptă cu adevărat plăcută pentru aproapele nu este a mea ci a lui Dumnezeu: ea nu poate întâlni nici o piedică. Numai împotriva propriilor noastre planuri și dorințe – să învăț, să lucrez, să mă odihnesc, să mănânc sau să-l slujesc pe aproapele – se pot ridica oarece potrivnice împrejurări, și atunci urmează mâhnirea. Dar pentru acela ce a găsit *calea îngustă ce duce la viață* – care este Dumnezeu – nu se află decât o singură piedică de învins, și anume propria voință păcătoasă. Pentru că în această situație, dacă el vrea să îndeplinească ceva dar nu este lăsat s-o facă, oare cum ar putea să se întristeze? De altminteri unul ca acesta nici nu-și mai face planuri (*Iacov IV, 13-16*).

Dar și aceasta este o taină a sfinților.

Nu te amăgi pe tine însuși. Creștinul *dator este precum Acela a umblat, și el să umble (1 Ioan II, 6)*. Acela care nu Și-a căutat voia (*Ioan V, 20*), ci S-a

născut în iesle, a postit patruzeci de zile, a privegheat nopți întregi în rugăciune, a tămăduit bolnavi, a scos demoni, n-avea nici un loc unde să-Și culce capul, iar la sfârșit S-a lăsat prins, scuipat și răstignit.

Cugetă la cât de departe ești tu de toate acestea. Întreabă-te fără încetare: am privegheat eu măcar o noapte în rugăciune? Am ținut eu post (negru) o singură zi? Am scos afară vreun demon? M-am lăsat a fi bătut și batjocorit fără împotrivire? Mi-am *răstignit* cu adevărat *trupul* (*Galateni* V, 24) fără să-mi urmez propria voie?

Acestea să le ai întotdeauna în fața ochilor tăi.

Căci ce înseamnă *a te prizoni pe tine însuși*? Acela care cu adevărat se prigonește e sine nu se întreabă: sunt eu oare fericit? Și nici: fi-voi mulțumit? Toate aceste întrebări se duc de la tine, dacă tu cu adevărat *te vei prizoni pe tine însuși* căci atunci ți-ai lepădat voirea către fericire, fie ea lumească sau cerească.

Ea, această voire îndărătnică de a dobândi fericirea personală este cauza tulburării și dezbinării din sufletul tău. Leapădă-te de ea și stai împotrivă-i, iar celelalte ți se vor adăuga ție fără trudă.

VIII.

Prima dată când te birui pe tine, să-ți fie un semn: acum sunt pe drumul cel bun! Dar să nu te socoți priceput în ochii tăi, ci mulțumește lui Dumnezeu, căci numai el ți-a dat puterea. Nu te bucura de izbândă ci purcede fără preget mai departe. Altminteri răul învins se poate dezmoști să te atace pe la spate. Amintește-ți: israeliții au primit poruncă de la Dumnezeu *să alunge de la ei pe toți locuitorii țării* atunci când au cucerit noua țară (*Numeri XXXIII, 52*). Și aceasta să ne fie nouă spre învățătură.

Mărimea biruinței de sine nu are importanță. Poate a fost că n-am mai fumat țigara de dimineață, sau poate ceva în aparență atât de neînsemnat ca a nu mai întoarce capul sau a nu mai încrucișa privirea. Nu ceea ce se vede în afară este hotărâtor. Cele mici pot fi mari iar cele mari pot fi mici. Dar fiți pregătiți întotdeauna pentru pasul următor din luptă: trebuie să veghem necontenit căci răgaz de odihnă nu ni se dă.

Iarăși și iarăși: taci! Nimeni să nu observe ce ți se întâmplă. Lucrezi pentru Cel Nevăzut, deci lucrarea ta să rămână nevăzută. Sfinții ne spun că dacă lași firimituri în jur, vin păsările diavolului și le ciugulesc. Grijește de mulțumirea de sine: o singură bucatăică poate năruia roada multor ani de muncă.

De aceea sfătuiesc Părinții: lucrează cu discernământ. Din două rele alege-l pe cel mai mic. De

ești singur în încăpere, alege bucata cea mai proastă, dar de te vede cineva alege calea de mijloc care trezește cea mai puțină luare aminte. Ține-te ascuns și cât mai nebăgat în seamă cu puțință; aceasta să-ți fie o regulă în toate împrejurările. Nu vorbi despre tine însuși cum ai dormit, ce ai visat și ce ți s-a întâmplat, nu-ți da cu părerea neîntrebat, nu vorbi despre nevoile și afacerile tale. Toată această sporovăială hrănește preocuparea de sine.

Nu-ți schimba nici locul de muncă și funcția, locuința și celelalte. Amintește-ți: nu există nici un loc, nici o poziție socială și nici o împrejurare din afară care să nu-ți fie de folos în lupta pe care ai ales-o. Aici nu se potrivesc doar meseriile ce slujesc nemijlocit patimilor.

Nu te sili nici să ajungi în slujbe și demnități înalte: cu cât ești mai mărunț, cu atât mai liber. Fii mulțumit cu viața pe care o duci. Nu fi nici iute în a-ți arăta cunoștințele și talentele. Păzește-te de a spune: nu, nu așa ci așa. Nu te prici la vorbe și nu te băga în certuri; lasă-l pe celălalt să aibă dreptate. Nu-ți impune niciodată voia ta mai presus de a celui alt. Astfel se deprinde greul meșteșug al ascultării, și prin aceasta al smereniei. Căci smerenia ne este de cea mai mare trebuință.

Rabdă muștrări fără să murmuri: fii mulțumitor când ești rușinat, neluat în seamă și trecut cu vederea. Dar nu căuta cu tot dinadinsul situații umilitoare: ele ți se oferă din belșug cât e ziulica de lungă. Acela ce e

veșnic umil și lingușitor sare în ochi și careva ar zice: o, ce mai smerit! Dar adevăratul smerit nu se cunoaște: *Lumea nu ne cunoaște fiindcă nu L-a cunoscut nici pe El (1 Ioan III, 1); pentru lume, acela e un „neica nimeni”*.

Oare ce ar fi spus confrății pescari rămași pe țărm când Petru și Andrei, Ioan și Iacov *îndată au mers după El (Matei IV, 20)* ? Pentru ei cele două perechi de frați au dispărut, au pierit. Nu șovăi: nu te teme să dispari și tu ca și aceia și să ieși din rândurile *acestui neam curvar și păcătos*; ce vrei să câștigi: sufletul sau lumea? (*Marcu VIII, 34-38*). *Vai vouă când toți oamenii vă vor vorbi de bine! (Luca VI, 26)*.

IX.

Sfântul Vasile cel Mare zice: Nu te poți apropia de cunoștința adevărului cu inima tulburată. De aceea trebuie să încercăm să ne ferim de toate acelea ce ne aduc tulburare în inimă, ce aduc uitarea, neliniștea și durerea sau ce trezesc îngrijorarea. Trebuie să ne îndepărtăm pe cât se poate de mult de toată lingușirea, zburdarea și sfada pentru mărunțișuri și deșertăciuni. Chiar și atunci când slujim Domnului *să nu ne îngrijim și să nu ne silim pentru multe*, ci în toată vremea să avem în vedere că *doar un lucru trebuiește (Luca X, 41)*.

Cel ce vrea să-și curețe trupul trebuie mai întâi să-și scoată hainele. Tot astfel e și cu inima: ea trebuiește dezbrăcată de veșmintele lumii acesteia ca să poată intra în ea Curățitorul. Razele soarelui cele aducătoare de sănătate nu pot atinge pielea dacă nu o dezgolim și nu o umezim mai întâi. Așisderea este și cu puterea tămăduitoare și dătătoare de viață a Sfântului Duh.

Deci: scoate-ți veșmintele. Leapădă, dar fără să se vadă prea mult în afară, toate cele plăcute și desfătătoare, cele de huzur sau care îți distrează sau „clătesc” ochii, „gădilă” urechile, cerul gurii, și celelalte simțiri. *Cine nu este cu Mine, este împotriva Mea (Matei XII, 30)*, și cel ce nu zidește, dărâmă. Scutură-te de nevoile cele zilnice și de deprinderile lumești; fă-o în liniște, cumpănit, fără salturi neașteptate, dar cu desăvârșire. Taie apoi pe cât este cu putință acele legături cu lumea din afară: invitații, concerte, bunuri personale și *tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta vieții*, căci *nu sunt de la Tatăl ci sunt din lume* și se războiesc împotriva sufletului. (1 Ioan II, 16 și Petru II, 11).

Ce înseamnă lumea? Să nu te gândești la ceva văzut și pipăit: lumea, ne învață Sfântul Macarie Egipteanul, este acea mantie de flăcări întunecate ce înconjoară inima și o îndepărtează de la pomul vieții. Lumea este tot ceea ce ne ține și încântă simțurile: este

acea parte din noi care *nu L-a cunoscut pe Dumnezeu* (Ioan XVII, 25).

Din lume sunt poftele și pornirile noastre. Sfântul Isaac Sirul ni le înșiră: slăbiciune pentru avere, a strânge și a avea feluri de lucruri; pofta de plăcerile simțurilor trupești; lăcomia, care este pricina pizmei; pofta de a porunci și a hotărî; slava deșartă a strălucitoarei puteri; aplecarea către împodobire și dorința de a plăcea oamenilor, dorirea laudelor omenești; grija și teama pentru binele trupului. Toate acestea sunt din lume; ele se împletesc în chipul doririi și ne țin legați cu legături strânse.

De vrei să te dezlegi, cercetează-te după înșiruirea de mai sus ca să vezi împotriva cui să duci lupta ca să te apropii de Dumnezeu. *Căci prietenia lumii este dușmănie față de Dumnezeu și cel ce va voi să fie prieten cu lumea se face vrăjmaș cu Dumnezeu* (Iacov IV, 4). Zarea largă se vede când ai părăsit valea strâmtă cu îndeletnicirile și plăcerile ei. *Nimeni nu poate să slujească la doi domni* (Matei VI, 24); e cu neputință a fi deodată și în vale și în pisc.

Pentru a înlesni urcușul și a te ușura de poveri poți cât mai adesea să-ți pui întrebări ca acestea: e pentru plăcerea *mea* sau a celui altă că mă duc la cutare concert sau film? Îmi răstignesc trupul într-o pauză de cafea³? Mă duc să-mi vând averile făcând acea călătorie de plăcere sau cumpărând acea carte? *Îmi chinuiesc*

---

³ (n. t.) Regulă și tabiet în toate instituțiile suedeze

*trupul meu și îl supun robiei (1 Corinteni IX, 27) citind lungit? Întrebările pot fi schimbate și adăugite după obiceiurile tale de trai și legătura lor cu felul de viață propovăduit de Evanghelie. Și iarăși să-ți amintești că: *acel ce este credincios în foarte puțin și în mult este credincios (Luca XVI, 10). Și nu te teme de usturime; ea te ajută să scapi din valea cea strâmtă în care rătăceai făcând voile trupului și ale simțurilor (Efeseni II, 3).**

Să-ți pui neîncetat și fără milă aceste întrebări. Dar numai ție însuți; niciodată și în nici un caz, nici măcar cu gândul celui alt. Căci atunci când ai întrebat ceva de acest fel pe aproapele și nu pe tine însuți te-ai pus în tronul judecătorului și ți-ai rostit sentința. Ai pierdut astfel ceea ce câștigaseși prin înfrânare; ai făcut un pas înainte și zece înapoi; așa că ai de ce plânge pentru neghiobia, nepurtarea de grijă și graba ta.

X.

Acum când prin asemenea mijloace ți-ai descoperit nimicnia, nemernicia și starea decăzută, acum strigă precum vameșul către Domnul: *Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul! (Luca XVIII).* Și să adaugi: iată, eu sunt cu mult mai rău decât vameșul, căci nu mă pot opri de a trage cu coada ochiului la fariseu și inima mi se trufeste și zice: îmi mulțumesc că nu sunt ca acela! Dar sfinții ne spun că de îndată ce-ți vezi întunecimea inimii și slăbiciunea

mădularelor îți piere pofta de a-l mai îndrepta pe aproapele tău. Din bezna în care te afli vezi cum se oglindește cu putere în cele create strălucirea cerească: nu mai descoperi păcatele altora întrucât ale tale sunt covârșitoare. Căci numai atunci când te silești spre desăvârșire îți vezi propria nedesăvârșire. Și de abia atunci te desăvârșești, când ți-ai văzut nedesăvârșirea, ce apare astfel din slăbiciune.

Acum ți se dă starea aceea pe care o făgăduia sfântul Isaac Sirul aceluia ce se prigonește pe sine însuși: „Și vrăjmașul tău se îndepărtează de îndată ce te apropii.”

Despre care vrăjmaș vorbește aici sfântul Părinte? Cu siguranță de același care a luat pe vremuri înfățișarea șarpelui și care de atunci ne dă nemulțumire, nerăbdare, aprindere, mânie, pizmă, teamă, îngrijorare, neliniște, ură, scârbă, trândăvie, decădere, necredință și pe scurt, tot cea ce ne amărăște zilele și care își are rădăcinile în dragostea și cruțarea de sine.

Căci cum ar mai putea cere supunere acela care în durerile dragostei simte că niciodată nu se supune Stăpânului? Și ce-l face să se tulbure, să fie nerăbdător și aprins dacă nu-i merge după voie? Prin nevoie el s-a deprins să nici nu mai poftască ceva, și de aceea îi merge precum dorește, ne învață Avva Dorotei. Voia lui s-a contopit cu cea a lui Dumnezeu, și *pe care le va cere, pe acelea le va avea* (Marcu XI, 24).

Poate fi oare pizmuیت acela care nu se înalță pe sine însuși ci își vede „lungul nasului”, prețuindu-i pe ceilalți cu mult mai mult decât pe sine însuși? Este cu puțință teama, grija și neliniștea la acela ce știe că tot ceea ce i se întâmplă i se cuvine precum tâlharului de pe cruce, *după faptele sale?* (Luca XXIII, 24). Trândăvia fuge de la dânsul întrucât o vădește în sine-și; decăderea nu are loc, căci unde să mai cadă cel ce zace la pământ? Iar ura sa e îndreptată numai împotriva relor din propria viață care îl ascund pe Domnul privirii sale: el *își urăște chiar și sufletul său însuși* (Luca XIV, 16). Dar nici necredința nu stă mai bine, căci acela a gustat și a văzut *că bun este Domnul*. (Psalmul XXXIV, 9). Numai Domnul îl poartă mai departe. Iubirea lui sporește neconținut și odată cu ea și credința.

Acela a făcut pace cu sine însuși, așa cum spune Isaac Sirul, și cerul și pământul au făcut pace cu el. Acum se culeg roadele smereniei. Dar aceasta se face pe calea cea îngustă și *puțini sunt cei care o află*. (Matei VII, 14).

XI.

Cel ce scutură legăturile dinafară le scutură și pe cele dinlăuntru. Eliberându-te de grijile lumești se eliberează și inima de chinurile lăuntrice. Din aceasta vedem că războiul cel greu pe care ești silit a-l duce cu

tine însuși este numai un mijloc. Ca atare el nu este nici bun, nici rău; sfinții îl asemuiesc adesea cu o cură de sănătate. Chiar dacă este dureros de purtat, el rămâne întotdeauna doar un mijloc de tămăduire.

Aceasta s-o ai în minte: nimic bun n-ai făcut cu înfrânarea ta. Sau poate fi socotită o faptă bună când vreunul care a rămas din nebăgare de seamă închis în fundul unui puț de mină prin nebăgare de seamă se repede de îndată la hârleț și cazma și se căznește să iasă? Nu este numai dimpotrivă, cu totul firesc ca acela să se folosească de uneltele ce i s-au dat de către o putere de sus ca să se slobozească din aerul stătut și din beznă? N-ar fi o nebunie să nu facă aceasta?

Din această parabolă poți trage învățătură. Unealta este mijlocul mântuirii, mesajul Evangheliei și Sfintele Taine ale lui Hristos pe care fiecare creștin le-a primit odată cu Sfântul Botez. De zac nefolosite nu-ți vor da nici o tămăduire. Dar folosite cum se cuvine îți vor deschide drumul către libertate și lumină.

Că prin multe suferințe trebuie să intrăm în împărăția lui Dumnezeu (Fapte XIV, 22). Va trebui, întocmai ca și cel prins dedesubt, să ne lipsim de multe ceasuri de odihnă, somn și tihnă, de distracții, în timp ce ceilalți dorm sau se ocupă de fleacuri. Nu lăsăm din mâini hârlețul și cazmaua: adică rugăciunea, postul, privegherea, grija de *a păzi toate câte v-am poruncit vouă (Matei XXVIII, 20)*. Chiar dacă inimii îi va fi greu să se împace cu această rânduială a lucrurilor, trebuie s-

o silim să se supună cu toată puterea voinței, de vrem să ieșim la lumină.

Oare cât va fi câștigul celui de dedesubt? Sau este oare de așteptat vreo răsplată?

Răsplata este însăși truda. În dragostea de libertate pe care o simte, în nădejdea și credința care îi pun uneltele în mână. Prin muncă cresc dragostea, nădejdea și credința: cu cât este mai harnic, cu atâta se cruță mai puțin și mai mare răsplată va lua. El rămâne un ocnaș printre ocnași, în ochii săi nu se deosebește cu nimic de tovarășii săi: este un păcătos printre păcătoși în măruntaiele pământului. Dar în vreme ce ceilalți zăcând în deznădăjduire dorm sau joacă jocuri de cărți ca să-și omoare vremea, el se îndeamnă la lucrul său: a găsit o comoară, *dar o ține ascunsă (Matei XIII, 44)*; el poartă împărăția cerurilor în sine: dragostea, nădejdea și credința că vreodată va ajunge la aerul curat de afară. Deocamdată, el vede adevărata libertate *ca prin oglindă, în ghicitură (I Corinteni XIII, 12)*, dar prin nădejde este deja slobod: *prin nădejde ne-am mântuit (Romani VIII, 24)*. *Dar nădejdea care se vede nu mai e nădejde* adaugă Apostolul, ca să înțelegem pe deplin ceea ce se petrece. Când ocnașul ajunge vreodată cu adevărat la slobozenie și o vede față către față, atunci nu mai este un ocnaș printre ocnașii pământului. Atunci se află deja în lumea libertății: libertatea în care a fost creat Adam și care ni s-a dat prin Hristos.

Precum cel închis, și noi suntem liberi în nădejde, dar deplina mântuire se află în cealaltă lume nepământească: de-abia atunci putem spune pentru totdeauna: sunt mântuit. Căci porunca ce zice *fiți dar voi desăvârșiți precum și Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârșit este* (Matei V, 48) este cu neputință de a fi îndeplinită de către oameni aici pe pământ. Și atunci pentru ce ni s-a mai dat?

Sfinții răspund: Pentru a ne începe lucrarea încă de pe-acum, dar cu veșnicia înaintea ochilor.

Țelul libertății omenesci nu sălășluiește în sine însuși sau în aproapele, ci în Dumnezeu, spune episcopul Teofan.

Căci astfel răsună strigătul libertății: *pocăiți-vă*. Și chemarea este: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați* (Matei XI, 28). Să fim *osteniți* de ce? De zbaterea pentru bunurile trecătoare? Și *împovărați* de ce? De griji și preocupări lumești? Nicidecum, răspund sfinții. Căci Domnul spune mai departe: *Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine*, Care niciodată nu M-am gândit la bunurile cele trecătoare și niciodată n-am fost împovărat de grijile lumești cât timp am petrecut pe pământ.

Și oare ce primesc cei ce *se ostenes*c pentru mântuirea lor și *sunt împovărați* de împotrivirea lumii, atât înlăuntrul cât și în afara lor, precum și aceia ce iau asupra lor jugul lui Hristos și trăiesc așa cum a trăit El, și de aceea *se învață* nu de la îngeri sau de la oameni

sau din cărți, ci *de la Mine*, de la El însuși, din propria Sa viață, lumină și lucrare în noi, *că sunt blând și smerit cu inima* și nu Mă înalț cu gânduri despre mărirea Mea sau despre ce spun sau fac Eu – ce fel de plată vor primi toți aceștia? Ei vor găsi odihna sufletelor lor: vor fi eliberați de ispite, necazuri, umilințe, bătăi, temeri, îngrijorări și toate cele ce tulbură inima omului.

Această învățătură a Sfântului Ioan Scărarul a mers mai departe din creștin în creștin. Căci trăirile toarnă iarăși și iarăși în inimile înnoite adevărul că *jugul Meu e bun și povara Mea este ușoară* pentru acela care Mă iubește.

Dar numai cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui (Matei XIX, 22), nu și aceia ce cad și se lenevesc. Acelora nu li s-a făgăduit nimica.

De aceea nu trebuie să ne lăsăm pradă oboselii. Trebuie să fim tari, neclintiți, sporind totdeauna în lucrul Domnului, știind că osteneala noastră nu este zadarnică în Domnul (*1 Corinteni XV, 28*). O dată ce am început, nu trebuie să încetăm a face lucruri vrednice de pocăință (*Fapte Apostoli XXVI, 20*). Odihna este totuna cu darea înapoi.

XII.

Ascultarea este o altă unealtă de foarte mare folos în războiul împotriva voinii de sine. Cu ascultarea îți tai mădulele trupului ca să slujești cu atât mai bine cu cele ale duhului, spune Sfântul Ioan Scărarul. Și încă, ascultarea este mormântul propriei voini, din care se înalță smerenia.

Adu-ți aminte că de bună voie te-ai înhămat la jug, și fie ca cruciulița ce o porți la gât să-ți amintească într-una: prin slujire mergi către adevărata slobozenie. Dar are oare slujitorul voință proprie? Nu, ci el trebuie să se supună.

Poate că te întrebi: dar de cine să ascult? Sfinții răspund: să dai ascultare învățătorilor tăi (*Evrei XIII, 17*). Și care sunt învățătorii mei? Întrebi mai departe. Unde-i voi găsi pe aceștia, acum când este foarte anevoie a găsi un învățător îmbunătățit? Și iarăși îți răspund Sfinții Părinți: Biserica a îngrijit și de aceasta. Drept care ne-a dat de pe vremea Apostolilor un învățător care e mai presus de toți ceilalți, și care ne poate găsi pretutindeni, oriunde ne-am afla și în ce ne-am găsi: în oraș sau la sat, însurați sau neînsurați, bogați sau săraci. Vrei să-i afli numele? Este sfântul post.

Dumnezeu n-are trebuință de postul nostru. Lui nu-I trebuiește nici măcar rugăciunea noastră. Celuia desăvârșit nu-I pot lipsi de niciunele pe care noi

creaturile Sale am putea să I le dăm, de aceea nici Dânsul nu cere ceva de la noi, ci ne îngăduie a-I aduce jertfe pentru mântuirea noastră, spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Cea mai mare jertfă pe care I-o putem aduce Domnului suntem noi înșine. Aceasta n-o putem face fără să lepădăm voirea noastră. Ascultarea ne învață cum să facem acest lucru. La ascultare ajungem prin sânguință, și cea mai bună sânguință pe care ne-a pre-dat-o Biserica sunt posturile prescrise de Ea.

Pe lângă post mai avem și alți învățători cărora să le dăm ascultare. Ei ne întâmpină la fiecare pas în viața de toate zilele, numai de le-am lua voile în seamă. Nevasta îți cere să porți impermeabilul pe tine: fă-i pe voie, pentru a-ți sângui ascultarea. Colega de servici te roagă s-o conduci o bucată de drum: condu-o făcând ascultare. Fără cuvinte cere pruncul îngrijire și tovarășie: fă-i pe plac după putință, ca să faci ascultare. Poți găsi, întocmai fratelui de mănăstire, prilejul de ascultare în propria-ți casă. Și de asemeni la slujbă, sau împreună cu aproapele. Ascultarea rupe multe zăgazuri. Vei căpăta slobozenie și prin aceea că inima se învață cu supunerea. Arăți ascultare și hotarele de sarmă ghimpată se pleacă: îți zdrobești semeția, patima pricirii la vorbe, pornirea de a fi înțelept în ochii tăi și îndărătnicia, toate care te închid într-o carapace împietrită, de unde nu poți întâlni pe Domnul iubirii și al libertății.

Așa că deprinde-te să te bucuri de îndată ce ți se oferă prilejul ascultării. Este cu totul zadarnic să cauți dinadins de acestea, căci atunci vei cădea în servilism prefăcut, care duce fără greș la mulțumirea de sine. Bizuie-te cu putere că ți se vor ivi prilejurile de ascultare cele de folos și întocmai potrivite după felul tău. Dar de observi că ai lăsat să-ți scape printre degete un prilej, mustră-te pe tine însuși: ai fost ca acel corăbier care a lăsat să-i scape nefolosită o adiere de vânt. Adierii înseși îi este totuna dacă a fost sau nu folosită. Dar pentru corăbier era un mijloc de a ajunge la țintă mai repede. Așa ar trebui să privești legătura ta cu ascultarea și cu toate mijloacele ce ne sunt trimise de Sfânta Treime.

XIII.

Lucrarea văzută ne duce acum la războiul ce se duce în adânc, asemănător curățirii cepei foaie cu foaie, până când dăm de miezul ce se îndreaptă spre lumină. Acolo, în camera cea mai dinăuntru, acolo vei afla camera cerească, căci ele sunt totuna, după Sfântul Isaac Sirul.

Acum când te întărești ca să cobori în adâncul lăuntric vei fi întâmpinat de adevărata ta față și de acele fețe întunecate ale harapilor gândirii, cum îi numește Sfântul Isichie din Ierusalim, sau acea lucrare pe care Sfântul Macarie Egipteanul o asemuiește cu un șarpe

încolăcit ce s-a furișat înăuntru și ți-a vătămat cel mai prețios mădular sufletesc. De ai ucis acest șarpe, te poți bucura de curăția ta înaintea lui Dumnezeu, spune el. Dar de n-ai făcut-o, cazii cu umilință ca un scârbit și păcătos și roagă-te la Dumnezeu pentru toate cele ascunse din lăuntru tău.

Dar cum vom pune început bun noi cei ce n-am coborât niciodată în adâncul inimii? Ne aflăm în afară, dar să ciocănim cu post și rugăciune, așa cum ne îndeamnă Domnul când zice: *bateți și vi se va deschide* (Matei VII, 7). Căci a bate înseamnă a făptui. Dacă stăm neclintiți în cuvintele Domnului, în sărăcie, în smerenie, în toate cele ce poruncesc evangheliile și zi și noapte ciocănim la porțile duhovnicești ale Domnului, atunci vom putea afla ceea ce căutăm. Numai acela care vrea să scape de întuneric și robie poate intra în libertate prin această ușă. Acolo îl așteaptă firea slobozeniei duhovnicești și puțința de a-L vedea pe cerescul Împărat Hristos, ne spune Sfântul Macarie.

XIV.

Aceluia ce se aruncă în lupta lăuntrică îi trebuie în fiecare clipă patru lucruri: smerenie, cea mai mare trezvie, voință de împotrivire și rugăciune. El trebuie să biruie cu ajutorul lui Dumnezeu pe „harapii gândului”, să-i întâmpine la ușa inimii și *să-i lovească* acolo ca pe *pruncii tăi de piatră* (Psalmul 136, 9).

Smerenia este de neapărată trebuință, căci trufașul nu este nicicând primit.

Trezvia este trebuință pentru a recunoaște grabnic vrăjmașii și a-ți păstra inima despovărată.

Voința de împotrivire trebuie să lucreze în acea clipă când potrivnicul a fost descoperit. Dar *fără Mine nu puteți face nimic* (Ioan XV, 5), de aceea toată lupta se ține pe temelia *rugăciunii*.

O mică imagine poate să-ți fie călăuzitoare: cu trezvia ta descoperi pe vrăjmașul ce se apropie de ușa inimii, de pildă ispita de a gândi rău despre semenul tău. De îndată se trezește voința de împotrivire și respingi ispita, dar deja în clipa următoare ești atacat pe la spate sub forma aprecierii de sine: măi, da' strașnic am mai fost! Biruința ta părută se preschimbă într-o amarnică înfrângere, deoarece a lipsit smerenia. Dacă îți predai lupta Domnului tău, pieri și prilejul aprecierii de sine și eliberat. Vei vedea în curând că nu se află armă mai tare ca numele Domnului.

Pilda ți-a arătat cum trebuie purtat războiul fără răgaz. În vâltoarea luptei se strecoară înăuntru pornirile răutăților ce trebuiesc stăvilite deîndată. Acestea sunt *săgețile cele arzătoare ale vicleanului*, despre care vorbește Apostolul (Efeseni VI, 16), și care vin în zbor fără-nțetare. Tot astfel trebuie să strigăm și noi neîncetat către Domnul. *Lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpâniilor, împotriva*

stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăți, care sunt în văzduhuri (Efeseni VI, 12).

Pornirea spre păcat este începutul, arată sfinții. Urmează apoi potrivirea sau *întovărășirea*, în care ne urmăm mai departe reaua pornire. Al treilea pas este *încuviințarea*, iar al patrulea este *păcatul* săvârșit. Cele patru stadii se pot desfășura într-o clipită, dar pot fi și treptate, astfel ca să ai timp a le distinge. Pornirea sună la ușă ca un vânzător ambulant. Dacă l-ai băgat în casă începe să-i împuie capul cu marfa de vânzare, și greu mai scapi de dânsul, chiar de-i vadești marfa proastă. După care urmează încuviințarea și la sfârșit cumpărătura, cel mai adesea nedorită: te-ai lăsat amăgit de trimisul celui rău.

Despre relele porniri spune David: *în dimineți voi judeca pe toți păcătoșii pământului (Psalmul 100, 10), căci cel ce grăiește nedreptăți nu va locui în casa mea (v. 9).* Iar Moise spune despre încuviințare: *Să nu faceți legământ cu ei (Ieșirea XXIII, 32).* Părinții ne spun că primul vers din psalmul întâi: *Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioșilor...* se potrivește aceleiași. Este de mare trebuință *a grăi cu vrăjmașii săi în poartă (Psalmul 126, 5).*

Dar cum e mare îmbulzeală la ușă, și cum știm că *însuși satana se preface în înger de lumină (2 Corinteni XI, 14),* Sfinții Părinți ne sfătuiesc să ne ținem inima curată de toate pornirile, tulburările și fanteziile de

orice fel. Nu stă în putința omului să deosebească pornirile rele de cele bune: doar Domnul poate face aceasta. Așa că ne lăsăm cu încredere în mâinile Domnului știind că, *de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cel ce o păzește (Psalmul 126, 1).*

De tine atârnă să te păzești *să nu intre în inima ta gândul nelegiuit (Deuteronom XV, 14)* și să grijești ca inima ta să nu se prefacă într-un târg unde vrute și nevrute se amestecă într-un talmeș-balmeș, până când nu le mai poți da de capăt. Aici este locul unde se bucură hoții și tâlharii, dar unde nicidecum nu apare îngerul păcii cel trebuincios. Pacea, și chiar pacea Domnului, se îndepărtează de un asemenea loc.

De aceea ne-a spus El prin Apostolul Său: *curățiți-vă inimile (Iacov IV, 8)* și Însuși ne-a îndemnat: *luați aminte, priveghiați (Marcu XIII, 33).* Căci de va veni El și ne va găsi inima necurățită și pe noi dormind, va zice: *nu vă cunosc pe voi (Matei XXV, 12).* Dar acea clipă e totdeauna aici, dacă nu acum în clipa următoare, și dacă nu în clipa următoare acum. Căci, precum împărăția cerurilor, așa se găsește și ceasul judecății în orice clipă în inima noastră.

Drept care: dacă păzitorul nu veghează, nu veghează nici Domnul, dar de nu veghează Domnul în zadar veghează păzitorul. De aceea să fim cu trezvie la ușa inimii noastre și neîncetat să cerem ajutorul Domnului.

Căutătura să nu ți se îndrepte spre vrăjmaș. Nu te lua nicicând la ceartă cu el, căci nu-i cu putință a-l birui; vicleșugurile sale vechi de mii de ani te vor răpune pe dată. Nu, ci stând în mijlocul ogorului inimii tale privește neîncetat în sus, acolo unde ești apărat din toate părțile deodată: Însuși Domnul trimite pe îngerii Săi să te păzească la stânga, la dreapta și dinapoi totodată.

Aceasta trebuie s-o tălmăcești astfel: de vei cădea în vreo ispită să nu cercetezi și să descoși încolo și-ncoace cum de s-a petrecut, căci în acest fel îți întuneci inima și pierzi multă vreme, iar aceasta este deja spre câștigul vrăjmașului. În loc de a face așa aleargă neîntârziat la Domnul și zi: *Dumnezeule, miluiește-mă pe mine păcătosul*. Și cu cât îți tragi mai degrabă gândul de la ispită, cu atât mai repede vine ajutorul. Nu te încrede niciodată în tine însuși. Nu lua niciodată hotărâri înțelepte gândindu-te: de bună seamă că mă voi descurca. Nu te încrede în propria putere și în tăria de a rezista vreunei ispite, fie ea mare sau mică. Dimpotrivă, să gândești: negreșit voi cădea de cum mi se va ivi prilejul. Încrederea în sine e un tovarăș primejdios: cu cât te ții mai de nevolnic, cu atât te afli mai la adăpost. Socotește-te slab, cu totul neputincios de a rezista celei mai mici șoaapte a vrăjmașului. Și atunci vei vedea cu uimire că el n-are nici o putere asupra ta. Căci L-ai făcut pe *Cel Preaînalt scăpare ție*, și vei întări că *nu vor veni către tine rele* (Psalmul 90,

10). Singura primejdie de care este păscut creștinul este păcatul.

De te vei amări după ce ai căzut în ispită, și-ți mai faci și fângăduințe hotărând că „de-acum înainte n-o să se mai întâmple niciodată”, este semn limpede că te afli pe un drum greșit: ți s-a rănit încrederea în tine. Acela ce nu se biziue pe sine însuși e uimit cum de n-a căzut mai rău și dă slavă lui Dumnezeu că i-a trimis ajutorul la vreme, fără de care ar fi zăcut mai departe acolo în adânc. De îndată se ridică de jos și își începe rugăciunea cu un întreit *Slavă Ție Doamne*.

Copilul răsfățat care a căzut zace mai departe și se vaită căutând consolare și mângâieri. Nu te mai cocoloși atâta, oricât te-ar durea. Școală sus de îndată și continuă lupta. Acela ce se luptă se rănește. Numai îngerii nu cad niciodată.

Dar roagă-te lui Dumnezeu ca să te ierte și să nu mai lase să fii fără de trezvie.

Nu face nici precum Adam, dând vina pe femeie sau pe diavol sau oarece împrejurare. Cauza căderii tale se afla în tine însuși: în clipa în care Stăpânul casei era plecat din inima ta, ai lăsat furii și tâlharii să intre și să petreacă acolo în voie. Roagă-te la Dumnezeu să nu se mai întâmple.

Cum petreceți aicea? A fost întrebat odată un frate dintr-o mănăstire. Și el a răspuns: Cădem și ne sculăm, cădem și ne sculăm, cădem și iarăși ne ridicăm.

Căci nu trec multe clipe din viața ta fără ca să fi căzut măcar odată. Așa că roagă-te lui Dumnezeu să ne miluiască pe noi toți.

Cere mila, îndurările și harul, întocmai precum le cere pe acestea osânditul la moarte, și adu-ți aminte că doar prin *har suntem mântuiți* (Efeseni II, 5). Nu poți avea nici o îndreptățire pentru slobozenie și har; pune-te în starea unui rob ce se aruncă la picioarele stăpânului său cerându-i îndurare. În acest fel trebuie să-ți fie rugăciunea, dacă vrei să-l urmezi pe Sfântul Isaac Sirul și „să te despovărezi de păcat” pentru a afla acolo înăuntru „acele suișuri ce te ajută să urci mai departe”.

XV.

Din acestea se vede că rugăciunea este arma cea mai de căpătâi și de trebuință. Învăță să te rogi, și vei birui toate puterile răului ce-ți dau năvală.

Rugăciunea e o aripă, credința e cealaltă, iar amândouă ne poartă la cer. Dar nimeni nu poate zbura doar cu o aripă: rugăciunea fără credință e la fel de zadarnică precum credința fără rugăciune. Dar credința ți-e tare puțină, așa că poți să strigi cu folos: Doamne, dă-mi credință! O astfel de cerere rămâne arareori fără răspuns. Grăunțele de muștar se face copac mare, a spus Domnul.

Acela ce vrea aer curat și soare deschide fereastra. Ar fi o nebunie să stai în spatele draperiilor trase și să spui: nu e lumină, nu e aer de respirat! Lasă să viețuiască în tine această imagine cu privire la efectul rugăciunii. Puterea sau harul lui Dumnezeu este pretutindenea și în tot locul la îndemâna tuturor, dar nu poți lua din ele fără să dorești și să lucrezi pentru aceasta.

Rugăciunea este lucrare: a te ruga înseamnă a fi lucrător cu adevărat. Pentru fiecare lucrare se cere străduință: o limbă străină se învață vorbindu-o, rugăciunea se învață rugându-te. Nici să nu te gândești că ai putea afla ceea ce cauți fără de rugăciune. Rugăciunea este temelia și începutul doririi de Dumnezeu. Prima scânteie este aprinsă de rugăciune: rugăciunea îți trimite primele umbre ale celor căutate și îți ține trează dorirea de a merge mai departe.

Rugăciunea este temelia lumii, a spus Sfântul Ioan Scărarul, iar un alt sfânt a asemuit întreaga lume cu un vas în care ființează Biserica lui Hristos, dar Biserica se ține împreună prin rugăciune. Rugăciunea este petrecerea și unirea omului cu Dumnezeu. Este podul pe care merge de la sinele cel trupesc cu toate ispitirile lui către sinele cel duhovnicesc cu libertatea sa. Ea este zidul de apărare împotriva supărărilor, este securea necredinței, îndepărtează nesimțirea și îmblânzește mânia. Rugăciunea este hrana sufletului și luminarea simțurilor, ea ne dă de pe acum bucuria ce

va să vină; aceluia ce se roagă în adevăr rugăciunea îi este judecată, județ, și tronul Judecătorului în fața înfricoșatei judecăți, este în inimă chiar acum, în clipa aceasta.

Rugăciunea și trezvia sunt una și aceeași, căci cu rugăciunea păzești ușa inimii. Ochiul cel treaz zărește de îndată cea mai mică mișcare din fața sa, tot astfel și inima adâncită în rugăciune.

Altă imagine de folos poate fi păianjenul: acela stă în mijlocul pânzei sale și de îndată ce simte cea mai mică musculiță o și omoară. Tot astfel veghează și rugăciunea în mijlocul inimii: de îndată ce o zguduire anunță apropierea unui vrăjmaș, rugăciunea îl și ucide pe dată.

A părăsi rugăciunea este totuna cu a-ți părăsi postul de veghe. Poarta stă deschisă pentru hoardele năvălitoare și comorile adunate sunt jefuite. Prădătorului nu-i trebuiește prea multă vreme pentru a înfăptui jaful: mânia, de pildă, poate năruți totul într-o clipă.

XVI.

Înțelegem iarăși de la Sfinții Părinți că prin rugăciune nu se înțeleg numai rugăciunile vremelnice, cele de dimineață și seară și rugăciunile meselor, ci pentru ei rugăciunea este totuna cu rugăciunea neîntreruptă, cu viața în rugăciune. Porunca *Rugați-vă neîncetat* (*1 Tesaloniceni* V, 17) trebuie luată întocmai.

Astfel înțeleasă rugăciunea este știința științelor și arta artelor. Artistul lucrează în lut și cu vopsele, în cuvinte sau sunete; el dă formă și frumusețe după priceperea sa. Materialul celui ce se roagă este însuși omul viu; el îl creează prin rugăciune, îi dă formă și frumusețe: întâi lui însuși și apoi la mulți alții.

Omul de știință studiază lucrurile create și fenomenele; cel ce se roagă își îndreaptă rugăciunea către Creatorul celor create. Nu căldura îi atrage dragostea, ci izvorul căldurii; nu funcțiunile vieții, ci începutul ei; nu propriul sine, ci începutul conștiinței de sine: Creatorul sinelui. Artistul și savantul trebuie să depună multă trudă până a ajunge la măiestrie: ei nu ajung niciodată la nivelul propus. Dacă ei ar aștepta revelația dumnezeiască de fiecare dată când se apucă de lucru, nu ar mai învăța niciodată bazele meșteșugului lor. Violonistul trebuie să exerseze din greu și timp îndelungat pentru a pătrunde tainele gingașului instrument: cu cât mai gingașă trebuie să fie inima omenească? *Apropiati-vă de Dumnezeu și Se va apropia și El de voi (Iacov IV, 8)*. De noi depinde a începe. Când facem un pas către Domnul, El face zece înspre noi: este Același Care l-a văzut pe fiul risipitor încă departe fiind el și i s-a făcut milă și alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat (Luca XV, 20).

Dar odată și odată trebuie făcut acest prim pas șovăitor dacă vrem cu tot dinadinsul să ne *apropiem de Dumnezeu*. Nu te rușina de începutul tău

neîndemânatic; nu asculta șoaptele viclene ale vrăjmașului ce te intimidează și îți strecoară îndoiala, vrând ca tu să-ți închipui că toate nu sunt decât fantezii fără rost, iar comportarea ta prostească. Află că nimic nu-i mai de temut pentru vrăjmaș ca tocmai rugăciunea.

Copilului îi vine pofta de a citi prin citire; cu cât începi a înțelege o limbă, cu atât mai mult o vorbești și-ți devine mai dragă. Pofta vine mâncând. Îndemânarea se capătă prin strădani. Strădaniile devin tot mai plăcute cu cât crește îndemânarea. Să nu crezi că este altminteri cu rugăciunea. Nu aștepta vreo descoperire dumnezeiască de sus înainte ca să te așterni pe treabă. Omul este creat spre rugăciune, tot așa precum este creat să gândească și să grăiască. Dar întâi și întâi spre rugăciune: căci Domnul Dumnezeu l-a pus pe om *în grădina cea din Eden ca s-o lucreze și s-o păzească* (*Facerea* II, 15). Și unde afli tu grădina Edenului dacă nu în inima ta?

Ar trebui să plângi precum Adam asupra Edenului pierdut prin neînfrânarea ta; te-ai îmbrăcat în frunză de smochin și în îmbrăcămintă de piele (*Facerea* III, 21), adică în țărâna cea trecătoare cu suferințele ei. Între tine și calea cea strâmtă ce duce la pomul vieții s-au băgat flăcările mohorâte ale poftelor lumești, și numai *celui ce va birui* aceste pofte *îi voi da să mănânce din pomul vieții, care este în raiul lui Dumnezeu* (*Apocalipsa* II, 7).

Dar nespus de greu este a câștiga o astfel de biruință! Adam a călcat doar o poruncă a Domnului; tu

le calci pe toate zilnic și în fiecare ceas, spune Sfântul Andrei Criteanul. Această ipostază de împietrit și năvălit călcător de porunci să-ți pornească rugăciunea cea către ceruri. Adesea călcătorul de poruncă cel năvălit nici nu-și mai simte păcatul: el s-a împietrit. Așa și cu noi. Nu te înspăimânta de împietrirea propriei inimi: rugăciunea o va înmuia cu vremea.

XVII.

Acela ce se hotărăște a face gimnastica de dimineată în fiecare zi, nu o face cel mai adesea pentru că ar avea un trup voinic, ci tocmai pentru a căpăta ceea ce nu are. Numai după ce ai căpătat ceva începi să te îngrijești de păstrare; până atunci te lupți a câștiga acel lucru.

De aceea: începe-ți nevoința fără a aștepta ceva de la sine-ți. Dacă ai fericirea de a dormi singur în cameră, poți să urmezi întocmai și netulburat sfaturile cărții de rugăciune:

„După ce te-ai trezit dimineăta, și înainte să începi vreo activitate, adună-ți gândurile, închipuiește-ți că stai înaintea atotvăzătorului Dumnezeu și zi, în timp ce te însemnezi cu semnul crucii: *În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Amin.* Așteaptă după aceea câteva clipe până când cugetul ți s-a liniștit și gândurile au părăsit cele lumești. Rostește atunci,

fără grabă și cu inimă trează, următoarea rugăciune:
Dumnezeule, miluiește-mă pe mine păcătosul!”

După care urmează celelalte rugăciuni, întâi rugăciunea către Sfântul Duh, apoi către Sfânta Treime, după aceea Tatăl nostru, și mai departe rugăciunile de dimineață. Citește mai degrabă câteva dintre ele în liniște, decât pe toate în grabă. Acestea sunt din experiența îndelungată a Bisericii; prin ele intri în comuniune cu o mulțime de credincioși care se roagă; nu mai ești singur, ci ești o părticică din Biserică – adică din trupul Ei. Prin rugăciuni capeți ascultarea care este atât de trebuitoare trupului cât și inimii și gândurilor, pentru zidirea credinței tale. Rugăciunea cea adevărată și deplină este aceea în care cuvintele rugăciunii sunt pătrunse de gând și simțire; de aceea trebuiește trezvia. Nu lăsa gândurile să o ia razna: prinde-le și iară, reîncepe totdeauna din locul în care ai părăsit rugăciunea. În același fel poți citi din Psalmi, mai ales dacă îți lipsește cartea de rugăciune. Astfel te deprinzi cu răbdarea și privegherea.

Acela ce stă în fața ferestrei deschise aude zgomotele de afară, altminteri nu e cu puțină. Dar el poate da sau nu atenție vocilor, după cum dorește. Tot astfel și cel care se roagă este supus fără încetare unui torent nestăvilit de gânduri, sentimente și impresii. A le zăgăzui curgerea lor zbuciumată este la fel de zadarnic ca aceea de a încerca să zăgăzuiești aerul dintr-o încăpere deschisă. Dar le poți lua în seamă sau nu.

Aceasta, spun sfinții, nu se învață decât prin nevoință. Atunci când te rogi păstrează tăcerea. Nu te rogi pentru îndeplinirea dorințelor lumești, ci te rogi: facă-se voia Ta. Este neîngăduit a vrea să-L faci pe Dumnezeu un fel de căraș. Tu însuși să taci; acum vorbește rugăciunea. Sfântul Vasile cel Mare ne spune că sunt patru feluri de rugăciuni: De slăvire, de mulțumire, de mărturisire a păcatelor și de cerere de mântuire. Nu cere și nu te îngriji de oarece trebuințe, ci caută *mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă* (Matei VI, 33).

Acela care nu-și îndreptează voia și deci rugăciunea după voia lui Dumnezeu va întâmpina piedici în lucrările sale și va cădea într-una în capcanele vrăjmașului. Drept care este nemulțumit sau mânios, întristat, zăbavnic, nerăbdător sau îngrijorat, și în starea aceasta nu se poate sta la rugăciune.

O rugăciune necurată este și aceea care se face câtă vreme ai ceva de reproșat vreunui om. Cel ce se roagă poate reproșa doar unuia singur, și acela este el însuși. Fără mustrarea de sine rugăciunea ta este la fel de zadarnică pe cât era de zadarnică atunci când muștrai pe altul în inima ta. Poate că te întrebi: cum se poate învăța aceasta? Răspunsul este simplu: se învață prin rugăciune.

Nu te înspăimânta de uscăciunea din tine. Ploaia dătătoare de viață vine de sus iar nu de jos din pământul tău pietros care rodește doar *spini și pălămidă* (Facere

III, 18). Nu aștepta nici oarece „stări”, extaz sau viziuni sau alte senzații plăcute: rugăciunea nu este o savurare. Cunoaște-ți nenorocirea, întristează-te și plângi (*Iacov* IV, 9), amintește-ți că ești pieritor și strigă la Domnul după milostivire; restul este în seama Lui.

XVIII.

Rugăciunea nu încetează odată cu terminarea rugăciunilor de dimineață. De acum trebuie să ne menținem rugăciunea toată ziua și în toate împrejurările. Episcopul Teofan le dă începătorilor sfatul de a alege un vers din Psalmi ca o rugăciune scurtă, de exemplu: *Doamne grăbește spre ajutorul meu*, sau *Inimă curată zidește întru mine Dumnezeuule*, sau *Lăudat este Domnul*, sau altceva; în Psaltire se găsesc o mulțime de astfel de strigăte de rugăciune mai lungi sau mai scurte. Apoi se va păstra în minte această rugăciune în cursul zilei și se va repeta de cât mai multe ori cu putință, în gând sau șoptind, sau cu glas tare când ești singur și nu te aude nimeni. În tramvai și în lift, la lucru și în timpul meselor, cu stăruință, de îndată ce se ivește ocazia aduci rugăciunea din nou și îți îndrepti atenția către conținutul rugăciunii. Și în această dispoziție termini ziua citind rugăciunile de seară din cartea de rugăciuni înainte de a merge la culcare.

Acest exercițiu este potrivit și pentru aceia care nu se bucură de singurătatea trebuitoare pentru

rugăciunile zilnice de seară și de dimineață, căci rugăciunile scurte pot fi făcute oriunde și oricând. Singurătatea lăuntrică o înlocuiește pe cea din afară.

Deasa repetare este importantă. Prin bătăile de aripi repetate des se înalță pasărea deasupra norilor; înotătorul trebuie să dea des din brațe și din picioare de nenumărate ori până ajunge la mal. Dar de se oprește pasărea din zbor, trebuie să se mulțumească a sta printre cețurile de pe pământ. Iar dedesubtul înotătorului pândește adâncul cel mai întunecat.

Roagă-te neobosit în acest fel ceas de ceas, zi de zi. Dar roagă-te cu smerenie, fără patimă și fără meditații, nici nu-ți pune întrebări: *nu te îngriji de ziua de mâine* (Matei VI, 34). Vei primi răspuns la vremea potrivită. Avraam a plecat fără să iscodească: oare cum arată țara pe care vrei să mi-o arăți mie? Ce mă așteaptă acolo? El s-a sculat pur și simplu *și a plecat, cum îi zisese Domnul* (Facere XII, 4). Fă și tu asemenea. Șlefuieste piatră după piatră pentru construcția ta, cu răbdare, în tăcere, zi de zi și nu întreba nici pe cei din jur; amintește-ți că Noe era singurul din toată lumea care *mergea pe calea Domnului* (Facere VI, 4), adică în rugăciune. Închipuiește-ți strămtorarea, bezna, duhoarea în care a trebuit să trăiască până când a putut să iasă la aer curat și să ridice un altar Domnului. Aerul și altarul le vei găsi în tine, arată Sfântul Ioan Gură de Aur. Dar numai după ce ai trecut de bună voie prin ușa strâmtă precum Noe. În felul acesta faci în toate cele

precum ți-a poruncit Domnul să faci (Facere VI, 22) și îți construiești făcând rugăciuni în toată vremea și priveghind (Efeseni VI, 18) acel pod care să te scoată din sinea trupească cu poftele ei împărțite, către întregul Duhului. Prin intrarea ta – în inima ta – a Celui Unic dispare multitudinea, spune Vasile cel Mare. Zilele tale se întregesc și sunt ținute laolaltă de către Acela care ține lumile în mâna Sa.

XIX.

Este foarte important să nu dăm frâu liber trupului în timpul rugăciunii. Rugăciunea în timpul căreia nu se silește trupul și fără inimă înfrântă este ca un făt nedesăvârșit, spune Sfântul Isaac Sirul, căci o astfel de rugăciune este fără suflet. În ea sălășluiește sămânța încrederii în sine și semeția inimii care se socotește pe sine însăși nu numai printre *chemați*, ci chiar printre cei *puțini aleși* (Matei XXII, 14). Așa că ferește-te cu grijă de o astfel de rugăciune; ea este rădăcina multor rătăcirii. Căci inima e lipită de cele lumești și totuși îți închipui că ai apucat cerul în lăuntru tău cel trupesc. Bucuria ta se întinează și se arată în absorbire de sine, în poftă de vorbărie și în pornirea de a-i învăța și a-i converti pe alții fără să fi primit chemarea de învățător de la Biserică. Tălmăcești Scriptura după mintea ta cea trupească și nu primești să fii contrazis, te arunci în arzătoare polemici scrise de

dragul propriilor păreri în timp ce uiți a-ți stăpâni trupul și a-ți smeri inima. Adevărata bucurie este tăcută și durabilă, de aceea ne îndeamnă Apostolul: *bucurați-vă pururea (1 Tesaloniceni V, 16)*. Ea pornește din inima ce plânge din pricina îndepărtării de Lumină a lumii și a ei însăși; adevărata fericire se găsește în întristare. Căci s-a spus *fericiți cei ce plâng (Matei XXV, 21)* și *fericiți cei ce plângeți acum* cu sinele vostru trupesc, *că veți râde* cu cel duhovnicesc (*Luca VI, 21*).

Adevărata bucurie este bucuria mângâierii, bucuria care izvorăște din sentimentul propriei slăbiciuni și a milostivirii Domnului, și nu are nevoie de râsul cu gura până la urechi ca să se arate în afară.

Gândește-te și la aceasta: cel ce este lipit de cele pământești se bucură dar se și tulbură, se teme și se îngrijorează pentru cele lumești: sinea sa este supusă la multe prefaceri. Dar *bucuria Domnului tău (Matei XXV, 21)* este durabilă căci Dumnezeu este neschimbător.

Înfrânează-ți și limba tot așa cum îți strunești trupul cu post și asprime. Vorbăria este un mare dușman al rugăciunii. Multe vorbe goale stau în calea cuvintelor rugăciunii: de aceea vom da socoteală *pentru orice cuvânt deșert* pe care-l rostim (*Matei XII, 36*). Nu intri cu noroi în camera pe care vrei s-o ții curată: așa că păstrează-ți inima slobodă de toate bârfele și palavrele despre întâmplările zilei ce a trecut.

Foc este și limba, și gândește-te cum puțin foc aprinde tot codrul (Iacov III, 5-6). Dar dacă nu dai aer flăcărilor, atunci ele se sting; nu da aer patimilor tale și se vor înăbuși de îndată. De te aprinzi de mânie: taci și nu lăsa să se vadă în afară, doar Domnul o să-ți audă mărturisirea; așa stingi focul din pripă. Dacă te smintești din greșelile celuiilalt: urmează pilda lui Sem și Iafet și aruncă mantaua tăcerii peste ele, ca să ți se înăbușe pofta de a osândi înainte de a fi izbucnit în flăcări. Tăcerea este vasul rugăciunii treze.

Dar nu numai limba trebuiește strunită de către cele ce se silește în meșteșugul trezviei. El trebuie să *ia seama la sine însuși (Galateni VI, 1)* în toate cele și trezvia trebuie să coboare în adânc. Acolo găsește nenumărați înșelători: amintirile, gândurile și închipuirile zburdă liber și trebuiesc strunite. Nu te atinge de amintirile care îți tulbură rugăciunea, nu mai scormoni în țărâna păcatelor tale; nu fii *ca un câine care se întoarce unde a vărsat (Pilde XXVI, 11)*. Nu îți lăsa aducerea aminte să stea asupra lucrurilor care îți pot redeștepta poftele sau pot slobozi închipuirea: unul din sălașurile cele mai dragi ale diavolului este tocmai închipuirea prin care ne trage în părtășie cu el, în încuviințare și înfăptuire. El strecoară din nou în lumea gândurilor tale îndoiala și boala cugetării, încercarea de raționamente logice și dovezi, întrebări deșarte și răspunsuri găsite de sine. Întâmpină toate acestea cu

cuvântul psalmului: *Îndepărtează-te de la mine, vrăjmașule.*

XX.

Acel post care nici nu covârșește și nici nu este mai prejos de puterile tale te va ajuta în trezvie. Cel cu pânțelele îndestulat n-ar trebui să cugete la cele dumnezeiești, spun asceții. Celui ghiftuit îi rămân ascunse și cele mai mărunte taine ale Treimii. Însuși Hristos ne-a dat pildă prin postul Său îndelungat; înainte de a-l birui pe diavol El a postit patruzeci de zile: suntem noi mai cucernici decât El? *Și iată îngerii venind la El îi slujeau* (Matei IV, 11). Ei așteaptă să-ți slujească și ție. Postul ține multa vorbire în frâu, spune Sfântul Ioan Scărarul. Este o ușă către milostenie și păzește ascultarea, alungă gândurile rele și înmoaie împietrirea inimii. Postul este o ușă către rai: când pânțelele este asuprit, atunci se smerește inima; postitorul se roagă cu cugetul treaz, dar cugetul celui neînfrânat este plin de închipuiri necurate și gânduri.

Postul este o ipostază a iubirii și dăruirii: vrei să jertfești bunătățile pământești pentru a le primi pe cele cerești. Mult prea multe gânduri proprii sunt absorbite de grijile pentru hrană și ispitele gusturilor: vrei să te eliberezi de ele.

Astfel, postul este o treaptă pe drumul slobozirii și un sprijin de nelipsit în lupta cu poftetele egoiste.

Postul legat de rugăciune este una din cele mai mari comori ale omenirii, păstrată cu grijă de către acei care au luat vreodată parte la ea.

În timpul postului crește recunoștința față de Acela Care i-a dat omului puțința de a posti. Postul deschide poarta către tărâmurii pe care doar le bănuiai cețos: întâmplările din viața ce te înconjoară capătă o nouă lumină, clipele trecătoare capătă și ele înțelesuri mai bogate. Veghea din ceață se prefacă în veghe a trezviei; căutarea neliniștită se preschimbă în primirea liniștită, recunoscătoare și smerită.

Probleme chinuitoare ce păreau de nerezolvat își dezvăluie miezul precum dezvăluie petalele florilor pistilul: cu rugăciunea, cu postul și privegherea laolaltă vei bate la ușa ce vrei să ți se deschidă. Aici găsim și pricina pentru care postul este folosit ca unitate de măsură de către Sfinții Părinți: acel care postește este foarte iubitor, și *multe i se vor ierta aceluia ce iubește mult* (Luca VII, 47). Acela ce postește mult primește de asemenea mult.

Sfinții Părinți ne îndeamnă la un post „cumpătat”: nu trebuie ca trupul să slăbească prea mult căci atunci slăbește și sufletul. Iarăși, nu trebuie să începi a posti dintr-o dată: toate nevoințele se fac cu răbdare și cu perseverență, și fiecare trebuie să țină seama de firea și de slujba lui. Nu se cuvine a deosebi mâncărurile în curate și necurate: toată hrana este de la Dumnezeu, dar sfatul este de a evita acelea care duc la îngrășare și

pofte: condimente tari, carne, vin și celelalte care sunt spre desfătarea cerului gurii. Deci, pe scurt, se poate mânca ceea ce este ieftin și se găsește la îndemână, ne spun părinții. Dar prin „cumpătat” ei înțeleg o masă pe zi, și aceea ușoară, să nu fie pe săturate.

XXI.

Este lucru știut că acela care exersează pese măsură la pian face crampe la mâini, și cel ce scrie prea mult face de asemenea crampe de scris. Descumpănit și tulburat proaspătul muzicant sau scriitor trebuie să-și întrerupă lucrul său; rămâne fără ocupație și pradă multor influențe. Această pildă să ne fie de luare aminte. Postul, ascultarea, înfrânarea, privegherea și rugăciunea luate împreună fac parte dintr-o nevoință, și sunt doar o **nevoință**. Iar o nevoință, oricare ar fi ea, trebuie făcută totdeauna cumpătat, socotind cu înțelepciune propriile puteri (*Luca XIV, 28-32*) și fără de exagerare în nici o privință. *Fiți dar cu mintea întreagă și privegheați cu rugăciuni*, îndeamnă Sfântul Apostol Petru și printr-însul Domnul (*1Petru IV, 7*).

Beția nu vine numai din vin și celelalte băuturi bețive; la fel de primejdioasă este beția ce vine din prea marea încredere în sine și dă în râvna nemăsurată. Aceasta își aruncă victima într-o strădanie necugetată, care se arată în exagerări și zbucium pe ogorul nevoinței; plantele astfel crescute sunt nesănătoase:

roadele lor sunt prea marea încordare, neîngăduința și îndreptățirea de sine. Nu așa, ci aici trebuie să nu vă abateți nici la dreapta, nici la stânga (Deuteronom V, 32) și niciodată să nu ai nici cea mai mică încredere în propriile puteri.

De nu vom găsi în noi roadele bogate ale iubirii, păcii, bucuriei, blândeții, smereniei, simplității, dreptății, credinței și răbdării, atunci zadarnică este truda noastră, ne spune Sfântul Macarie Egipteanul. Truda se face pentru seceriș, iar secerișul este al Domnului.

De aceea: veghează-te pe tine însuși și fii înțelept. Dacă observi că ai devenit arțăgos și neîngăduitor, mai ușurează puțin nevoița. Dacă ești împins să fii ochii pe ceilalți și să-i înveți sau să-i mustri, te afli pe un drum greșit: acela care se *osândește pe sine*, n-are ce să le reproșeze celorlalți. Dacă ți se pare că ești „deranjat” de oameni sau împrejurări, înseamnă că nu ți-ai înțeles lucrarea cum se cuvine: tot ceea ce pare la prima vedere deranjant este în realitate dat ca un prilej de dobândire a îngăduirii, răbdării și ascultării. Cel smerit nu poate fi deranjat, el poate numai deranja pe alții. De aceea: ține-te deoparte, ascunde-te. *Intră în camera ta închizând ușa* (Matei VI, 6), chiar dacă te găsești fără voia ta în tovărășii zgomotoase. Dar de va deveni aceasta cu timpul prea anevoios de făcut, ieși afară oriunde ești singur, cere din tot sufletul tău ajutor de la Domnul și El te va auzi.

Fii totdeauna în sinea ta ca o roată, ne sfătuiește starețul Ambrozie: roata se rostogolește cu atât mai ușor cu cât atinge pământul mai puțin. Nu mai cugeta, nu mai vorbi, nu te mai împotmoli în cele lumești mai mult decât este nevoie. Dar amintește-ți totodată că roata ce se află cu totul în aer nu se poate rostogoli.

XXII.

Suntem alcătuiți din trup și suflet, și acestea două nu pot fi despărțite în ființa noastră. De aceea trebuie să luăm și cele trupești în ajutor: Hristos a cunoscut slăbiciunea noastră și a folosit pentru binele nostru cuvinte și gesturi, scuiat și tină ca mijlocitori, și de dragul nostru a lăsat El să iasă o putere prin poala hainei Lui (*Matei IX, 20; XIV, 36*), *din ștergare sau șorțuri purtate* de trupul Apostolului Pavel (*Fapte XIX, 12*), ba chiar și din umbra Apostolului Petru (*Fapte V, 15*).

De aceea tot ce este pământesc folosește ca amintire și sprijin în curajoasa ta călătorie pe calea cea strâmtă. Fă ca albeața zăpezii și albastrul cerului, ochii muștei și arsura focului și toate celelalte creaturi care îți întâmpină simțurile să-ți aducă aminte de Creatorul: dar mai ales folosește-te de acelea pe care ți le dă Biserica în ajutor pentru a *face mădularele voastre roabe dreptății* (*Romani VI, 19*). Mai întâi de toate Sfânta Împărtășanie a Domnului. Dar și celelalte taine sau

sacramente⁴, și Sfânta Scriptură. Dar Biserica îți dă și sfintele icoane ale Maicii Domnului, îngerilor și sfinților, și rugăciunea înaintea lor, și lumânările de ceară și tămâia, și aghiasma și strălucirea aurului și cântarea. Primește toate acestea cu mulțumire și folosește-te de toate pentru zidire, încurajare, întărire și folos pentru a călători mai departe.

Mărturisește deschis dragostea ta către Domnul Cel blând, sărută crucea și icoanele, împodobește-le cu flori; doar cele rele trebuiesc înăbușite cu tăcerea, cele bune să respire liber. Dacă cele dăruite în dragoste sunt primite cu dragoste, așa se mărește locașul iubirii, și într-acolo năzuiește lucrarea ta. Cu cât este fluviul mai mare, cu atâta și delta.

Ia-ți și trupul ca ajutor în luptă: fă-l ușor și dezlegat de cele pământești. Fă-l părtaș la nevoița ta: vrei să capeți smerenie, fă de asemeni ca trupul să se smerească și să se plece la pământ: cazi în genunchi cu fruntea la pământ cât poți de des o poți face într-o încăpere, dar ridică-te deîndată, căci după cădere urmează înălțarea în Hristos.

Fă adesea semnul crucii: este o rugăciune fără cuvinte. Într-o clipă, fără de cuvinte greoaie, arată voia ta de a-L urma pe Hristos și de a-ți răstigni trupul, de a primi de bunăvoie tot ce-ți trimite Sfânta Treime. Dar semnul crucii este și armă împotriva duhurilor rele: folosește această armă adesea și cu luare aminte.

---

⁴ Terminologia romano-catolică și protestantă (n. t.)

Niciodată nu se construiește o casă fără a ridica schele. Numai cel tare nu are nevoie de sprijin din afară. Dar ești tu puternic? Nu ești cel mai slăbănog dintre slăbănogi? Oare nu ești un copilandru?

XXIII.

Vremea se schimbă de la înnorat spre senin și iarăși în ploios: asemenea este și natura omenească. Trebuie totdeauna să fii pregătit ca norii să întunece soarele uneori: chiar și sfinții au avut clipe, zile și chiar săptămâni întunecate. Ei spun atunci că „Dumnezeu i-a părăsit” pentru ca să vadă cu adevărat cât de nemernici sunt ei singuri când nu au ajutorul Lui. Aceste momente întunecate, în care totul pare fără de rost, zadarnic și de nimic, în care ești pradă ispitelor și îndoielii, sunt de neocolit. Dar chiar și acestea ne pot fi de folos.

Zilele mohorâte se biruiesc cel mai bine urmând-o pe Sfânta Maria Egipteanca. Ea a trăit patruzeci și opt de ani în pustiul Iordanului, și când ispitele au căzut asupra ei și amintirile vieții sale petrecută în păcate în Alexandria o trăgeau să lepede traiul cel de bună-voie din pustie, atunci cădea la pământ chemându-L pe Dumnezeu în ajutor și nu se ridica până nu i se smerea inima. Primii ani au fost cei mai grei, adesea trebuia să zacă multe zile la rând, dar după șaptesprezece ani veni timpul odihnei.

Fii liniștit în zile ca acestea. Nu te lăsa tras în viața de societate sau de distracții. Nu-ți plânge de milă și nu căuta altă mângâiere decât strigătul cel către Domnul: *Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte! Doamne, să-mi ajuți mie grăbește-te!* (Psalmul 69, 1). *Închis am fost și n-am putut ieși* (Psalmul 87) și celelalte asemenea. Alt ajutor de nădejde nu poți căpăta de nicăieri: nu-ți risipi cele adunate de dragul unei ușurări trecătoare. Trage-ți plapuma peste cap: acum se încearcă răbdarea și stăruința ta. De treci proba să-i mulțumești lui Dumnezeu care ți-a dat puterea. De nu, ridică-te din nou cu putere, roagă-te de miluire și cugetă: aceasta mi s-a convenit după dreptate! Căci căderea însăși ți-a fost pedeapsa: te-ai bizuit prea mult pe tine însuși, și ai văzut unde ai ajuns. Ai primit o învățătură: nu uita să mulțumești.

XXIV.

Te-ai suit în copac precum Zaheu ca să-L vezi pe Domnul (*Luca XIX*). Și n-ai făcut-o numai în gând sau în vreun fel mistic după închipuire. Ești om și ai trup: de aceea te-ai folosit ca și Zaheu de puterea mădularelor și de lucruri pământești pentru a te înălța de la pământ. Și aceasta ai făcut-o cu înțelegere și socoteală cumpănită, cunoscând greutatea și neputința trupului, dar fără teamă, sfială sau priviri piezișe, și ai izbutit să te ridici într-atâta ca să poți privi peste

capetele mulțimii, adică peste poftele lumești, ca să vezi puțin din ceea ce căutai.

Aceasta o observi prin faptul că ai început să ai din ce în ce mai puternic sentimentul propriei întunecimi, nu mai ești atras ca înainte spre petreceri și viață de societate, și ai văzut ca să spunem așa, o mică parte din adevăratul om din lăuntrul tău. Poate gândești că inima ta se aseamănă unei bărcuțe din coajă de nucă ce a rătăcit de colo-colo fără țință și cârmaci; abia acum ți-ai aflat din fericire țința și rostul. Dar în continuare tu ești aceeași bărcuță din coajă de nucă în marea cea largă: dacă ai mers bine, vei vedea cu privirea limpede **cât** de mică și slabă este bărcuța.

Este de-ajuns să ne arătăm bunăvoința, și Domnul ne iese totdeauna în întâmpinare, spune arhiepiscopul Teofilact al Bulgariei. Iisus îi vorbește lui Zaheu: *coboară-te degrabă*, adică smerește-te, *căci astăzi în casa ta trebuie să rămân* (Luca XIX, 5). Prin casă se poate înțelege aici inima. Cu adevărat te-ai suit în copac, spune Domnul, și ți-ai biruit o parte din poftele lumești pentru că *doreai să Mă vezi*, adică: vroiai să Mă simți când vin pe drum către inima ta, dar grăbește-te să te smerești, ca să nu rămâi acolo sus și să te crezi mai bun decât alții, pentru că Eu vreau să rămân în inima smerită. *Și el a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se* (v. 6). Zaheu, mai-marele vameșilor, L-a primit pe Hristos, și primul lucru pe care l-a făcut a fost să vândă tot ce avea. Căci jumătate din averea sa a

dat-o pe loc săracilor, iar restul s-a dus cu siguranță în scurt timp dând înapoi împătrit acelor pe care-i nedreptățise. *Căci și acesta este un fiu al lui Avraam* (v. 9): el a auzit vocea Domnului și a ieșit *din pământul său și din casa tatălui său* (Facerea XII, 1), unde domneau egoismul și suferințele.

Zaheu a știut că inima care Îl primește pe Hristos trebuie să se golească de toate celelalte: trebuie să jertfească toate acelea ce sunt legate de dobândirea nedreaptă a bogățiilor: *adică pofta trupului, și pofta ochilor și trufia vieții pentru tot ce este din lume* (Ioan II, 16). El a înțeles că cel ce este bogat aici, este sărac acolo: căci a fi bogat materialicește este a fi sărac sufletește, învață Sfântul Ioan Gură de Aur: căci de n-ar fi așa de sărac bogatul n-ar mai fi niciodată atât de bogat.

Pe cât este cu neputință a uni boala cu sănătatea, tot atâta se poate uni bogăția cu iubirea, ne arată Sfântul Isaac Sirul, căci cel ce iubește pe semenul său dăruiește fără șovăială tot ceea ce posedă. Aceasta este ființa dragostei. Dar fără dragoste nu se poate nicidecum intra în împărăția cerurilor. Și pe aceasta a înțeles-o Zaheu.

Dar cu cât stăpânești mai puține, cu atât ți se face viața mai ușoară. Tot ceea ce prisosea s-a aruncat, și inima se adună în jurul miezului ei. Ea caută în miezul său unde se găsește intrarea în împărăția cerurilor.

Și rugăciunea devine mai simplă. Căci și ea se adună în jurul miezului ei și intră în el. Acolo în adânc vede numai ceea ce este de trebuință: rugăciunea de miluire.

Căci ce poate un păcătos, și *chiar cel dintâi* dintre ei (1Timotei I, 15) să mai ceară altceva, decât ca să-l miluiască Domnul? Are el ceva de dat? Are el vreo putere a lui, o voință, o agoniseală? Poate el face ceva de la sine? Știe el ceva? Cunoaște el, își amintește de ceva pe care el cel cu totul sărac să-l poată numi al lui?

El nu stăpânește nimic: căci păcatul este nimicnicie: ceea ce nu este. Păcatul este golire, întuneric, lepădare. Acolo sălășluiește păcătosul, în acest nimic.

Apoi se privește pe sine, și cu cât are mai puțin, cu atât mai bogat este: căci golul din sine nu se umple cu bunuri trecătoare ci cu deplinătatea vieții celei veșnice, cu lumina și cu strălucirea ei: dragostea și milostivirea; este Domnul Care găzduiește în casa sa.

Dar cum de a putut acest păcătos să se învrednicească de a-L primi pe Domnul? Cum de s-a putut măcar gândi că Domnul vrea să-l vadă în beznă sa? Oricât încearcă să se curețe, oricât luptă și muncește, oricât păzește cuvintele Evangheliei și priveghează și postește și se nevoiește în toate chipurile ca să placă Domnului, se vede totuși căzând în răutate și nemilostivire, lipsă de dragoste și lenevire, nerăbdare și nemulțumire și toate patimile cu puțință. Cum de se

mai poate aștepta ca Domnul să intre într-o astfel de încăpere?

De aceea se roagă: Doamne miluiește-mă. Miluiește-mă pe mine păcătosul. Căci de bună seamă am încercat să fac ceea ce *eram dator să fac* pentru a Te sluji: *am arat* ogorul inimii mele pe care mi l-ai dat în grije, și *am păscut turmele* care se află acolo (*Luca XVII, 7-10*), dar nu sunt decât robul Tău umil și fără Tine nu pot face nimica. Deci miluiește-mă pe mine și mă umple cu harul Tău.

El își sporește credința prin lucrare (*Luca XVII, 5*), și prin rugăciune capătă putere de muncă. Așa sălășluiesc laolaltă munca și rugăciunea, până când se contopesc și devin una. Lucrarea îi este rugăciune și rugăciunea lucrare. Aceasta este ceea ce sfinții numesc lucrarea cea duhovnicească, rugăciunea inimii sau rugăciunea lui Iisus.

XXV.

Sfântul avvă Isaia, sihastrul egiptean, spune despre rugăciunea lui Iisus că este oglinda minții și felinarul conștiinței. Altcineva a asemuit-o cu acea voce liniștită ce se aude neîncetat într-o casă: toți hoții care se furișează până la ea dau bir cu fugiții când aud pe cineva păzind acolo înăuntru. Casa este inima, furii sunt răutățile. Vocea păzitorului este rugăciunea. Dar decuma nu mai sunt eu însumi păzitorul, ci Hristos este.

Lucrarea cea duhovnicească Îl întrupează pe Hristos în sufletul nostru. Pe aceasta s-o ții cu hotărâre, ca fără încetare să-L ai pe Domnul în cuget: Îl ascunzi în suflet, în inimă, în conștiință. *De dormit dormeam, dar inima-mi veghea (Cântarea cântărilor V, 2):* eu însumi dorm, mă trag de-o parte, dar inima rămâne în rugăciune mai departe, adică în viața veșnică, în împărăția cerurilor, în Hristos. Mlădițele rădăcinilor se retrag către originea lor.

Mijlocul de a ajunge la aceasta este rugăciunea: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul.* Se repetă cu voce tare, șoptit sau numai în gând, rar, cu luare aminte, și dintr-o inimă cât mai golită cu puțință. Golită de toate cele necuviincioase. Printre cele necuviincioase se numără nu numai interesele cele lumești, ci și toate felurile de așteptări sau păreri despre vreun răspuns, sau contemplațiile sinelui, iscodirile, toate acele mulțimi de visuri, întrebări curioase și imagini ale închipuirii. Simplitatea este la fel de obligatorie ca și smerenia, înfrânarea trupească și sufletească și, pe scurt, ca tot ceea ce ține de războiul nevăzut. Începătorul trebuie mai ales să se păzească de tot ce aduce cât de puțin a misticism. Rugăciunea lui Iisus este o lucrare, o muncă practică și un mijloc prin care te zidești pentru a primi și păstra acea putere care se cheamă harul dumnezeiesc și care se află totdeauna, fie cât de ascunsă, în cel botezat, astfel încât poate da roade. Rugăciunea ne rodește această

putere din sufletul nostru; o altă menire nu are. Este un ciocan care sfărâmă o carapace: ciocanul este tare și loviturile dor. Leapădă orice gând de încântare, fermecare și voci îngerești: un singur drum duce la împărăția lui Dumnezeu, și acela este drumul crucii. Căci, chin cumplit este a spânzura atârnat pe cruce: să nu te aștepți la altceva.

Ți-ai răstignit trupul ținându-l pe un fel de viață în aspră înfrânare; viața gândurilor și a închipuirilor trebuiește așisderea înfrântă. Țintuiește-le cu cuvintele rugăciunii și cu Sfânta Scriptură, cu citire de psalmi și din lucrările Sfinților Părinți, atunci când le ai pe toate acestea la îndemână. Nu îți lăsa închipuirea să zburde încotro îi place; ceea ce numim „gândul înaripat” este cel mai adesea o rătăcire deșartă în lumea nălucirilor. De îndată ce gândul nu îți este ocupat cu lucrul tău întoarce-l fără zăbavă la rugăciune. Grijește ca atât gândurile cât și închipuirea să ți se supună ca un câine bine dresat. Nu-i dai voie să alerge peste tot, să scheaune, să răscolească prin gălețile cu lături și să se scalde în șanțul de scurgere: tot astfel trebuie să-ți poți chema gândul și închipuirea înapoi, și trebuie s-o faci în fiecare minut ce se scurge. De nu vei face așa, vei fi ca un cal scăpat pe care îl duce când un călăreț când altul, până când cade în spume și sfârșit la pământ, ne spune Sfântul Antonie.

Dacă ciocănești prea tare într-o coaje, se poate sfărâma și miezul. Așa că fii cu duhul blândeții. Nu te

repezi deîndată la rugăciunea lui Iisus. Păstrează pentru început, și chiar după aceea, și celelalte rugăciuni. Nu fii prea nărvaș. Și nu-ți închipui să te poți ține măcar de un singur *Doamne miluiește-mă* așa cum ar trebui. Rugăciunea ți-e în tot timpul întreruptă și sfârșită: nu ești decât un om. Doar *îngerii din ceruri pururea văd fața Tatălui Meu* (Matei XVIII, 10): tu însă ai un trup pământesc care și le cere pe ale lui. Nu striga din rărunchi și nu te mira dacă la început vei uita cu totul exercițiul rugăciunii câteva ceasuri la rând, ba chiar poate o zi întreagă sau și mai multe.

Ia-o cu simplitate și firesc: nu ești decât un navigator nedeprins care se ostenește cu multe uitând tocmai vâslele. Așa că: nu te aștepta la nimic de tine însuși. Dar nici nu cere ceva de la ceilalți.

Concentrarea este una, răspândirea minții este alta. Rugăciunea este folositoare atunci când îți face gândul viu și limpede. Rugătorul vede cele din jurul lui, observă și judecă totul, dar o face prin prisma rugăciunii care scaldă aceste impresii în lumina ei clară.

Duhul este lucrător pe tărâmul curățeniei din lăuntrul nostru. Câtă vreme ne lărgim acest tărâm al nea-târării inimii, va crește și omul cel duhovnicesc.

Rugăciunea trebuie să aducă pacea lăuntrică, o destindere plină de liniște în mijlocul tristeții, iubire, mulțumire, smerenie. Dacă devii încordat și tulburat, sărind într-un picior de bucurie sau zăcând de întristare, simți amărăciune sau o dorință de înfăptuire nestăvilită,

dacă ești azvârlit în trăiri extatice sau în vâltoarea simțurilor înrudită cu plăcerea ascultării muzicii, dacă simți pe scurt desfătare sau plăcere, așa încât „ești mulțumit de tine și de lumea întreagă”, atunci ești pe drumul greșit: ai zidit prea mult pe tine însuși. Sună retragerea deîndată și întoarce-te la mustrarea de sine care întotdeauna trebuie să fie punctul de plecare a fiecărei rugăciuni adevărate.

Îngerul luminii poartă întotdeauna pacea cu el, pacea pe care demonii întunericului vor să o destrame cu orice preț. Din aceasta, ne spun Sfinții Părinți, putem deosebi forțele binelui de cele ale răului.

XXVI.

Golit de orice cunoaștere, lipsit de orice gând sau faptă bună, fără de amintiri în urmă, fără dorințe în viitor, netrebnic ca o zdreanță veche, nesimțit ca un bolovan din drum, putregăit ca un burete de pădure mâncat de viermi, muribund ca un pește aruncat pe mal și scârbit până la lacrimi de starea ta nenorocită: așa se cade a sta la rugăciune în fața Atotputernicului, Judecătorului, Creatorului și Tatălui, Mântuitorului și Stăpânului, Duhul Adevărului și Dătătorului de viață; și precum fiul risipitor să strigi din adâncul neputinței tale: *Tată am greșit la cer și înaintea Ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău (Luca XV, 21).* Doamne

Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul.

Îți cunoști neputința și te lași zăcând ca un leș înaintea Atotputernicului, și din propria-ți nimicnicie răsare dragostea de semenii tăi, așa cum sunt ei lăsați și luminați de la Domnul. Ei poartă chipul Lui în ființa lor lăuntrică: ți-e de-ajuns aceasta ca să jertfești totul pentru ei.

Acum s-a petrecut taina cea neînțeleasă, că pe cât de adânc te-ai cufundat în inima ta, cu atât mai sus ai ieșit din tine însuși. La vedere viața ta este aceeași: speli vasele și crești copiii, mergi la lucru, primești salariu și plătești impozit. Faci toate cele ce se fac de către oamenii din lume, întrucât nu ești deocamdată în situația de a o părăsi trupește. Dat te-ai lepădat de tine. Ai dat ceva ca să primești altceva.

... și de Te am pe Tine, ce am mai dorit eu pe pământ? Nimic altceva, răspunde Sfântul Ioan Scărarul, decât neîntrerupta rugăciune, cererea de a nu mă dezlipi de Tine. Unii sunt lipiți de bogății, alții de slavă, alții de tot soiul de bunuri stricăcioase; singura mea dorire este de a mă lipi de Dumnezeu.

Rugăciunea, cu tot ceea ce cuprinde ea ca muștrare de sine, a devenit adevărata ta viață, pe care o menții numai de dragul rugăciunii. A merge în calea Domnului (*Facere* VI, 9) este de acum singurul lucru cu adevărat de valoare pentru tine, și cuprinde toate cele pământești și cerești.

Pentru cel ce-L poartă pe Hristos în sinea sa nu există nici moarte sau boli sau ceva lumesc de care să se teamă: el a intrat deja în viața veșnică și acolo este cu totul păzit.

Și noaptea și ziua trec și sămânța cerească răsare în inima ta și crește, cum nu știi tu. Pământul rodește de la sine, pământul inimii tale, mai întâi pai, apoi spic, după aceea grâu deplin în spic (Marcu IV, 27-28).

Sfinții vorbesc de ceea ce se cheamă lumina neînserată. Nu este lumina ochilor, ci a inimii, lumina ce nu-și pierde niciodată strălucirea și limpezimea. Ea lasă neconținut întunericul în urma sa și se îndreaptă statornic spre amiaza zilei: însușirea ei de căpetenie este de a se curăți neconținut. Aceasta este Lumina veșniciei, care nu se poate stinge și care străbate învelișul materiei și al timpului.

Dar părinții nu spun niciodată că această lumină le-a fost dată lor înșile, ci numai acelor ce și-au curățit inima în iubirea către Domnul pe calea îngustă aleasă de bună voie.

Calea cea îngustă este nesfârșită: însușirea ei este veșnicia. Fiecare clipă este clipa începutului: clipa de față cuprinde și pe cele ce au să fie: ziua judecății; în cele de acum sunt cuprinse și cele ce au fost: creația, căci Hristos este veșnic și pretutindena de față: și în iad și în rai. La sosirea Celui Unuia Născut pierе multitudinea, chiar în timp și în spațiu. Totul se petrece deodată, chiar acum și pretutindeni, în adâncul inimii

tale. Acolo te întâmpină ceea ce cauți: adâncimea, înălțimea și lățimea Crucii: Mântuitorul și mântuirea.

De aceea: de vrei să-ți mântuiești sufletul și să capeți viața veșnică, scoală-te din lăncezeală și zi: Doamne, fă să pun început bun în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Amin.

ADAOS

(Câteva texte din Sfinții Părinți)

Sfântul Isaac Sirul

Când vrei să începi a face cele dumnezeiești, fă-ți testamentul ca unul care trăind în lumea aceasta este pregătit de moarte și care nu mai nădăjduiește nimic în viața aceasta, precum cel ce se sfârșește.

Tu suflete, care dorești să te cufunzi în rugăciune și însetezi după unirea cu Hristos cea fără de sfârșit, vino, hotărăște-te și urmează povățuirile Sfinților Părinți în felul acesta:

Așează-te, sau mai bine stai drept în poziția de rugăciune într-un colț întunecat și tăcut.

Înainte de a începe fă câteva metanii până la pământ și nu lăsa mădularele să se moleșească.

Caută cu gândul locul inimii sub sânul stâng și adună-ți atenția acolo.

Trimite-ți mintea din cap către inimă și zi:
„Doamne Iisuse Hristoase miluiește-mă” rar, cu buzele
sau doar în gând, cum îți vine mai ușor, fără grabă și cu
evlavie.

Încearcă să-ți păstrezi luarea aminte pe cât este cu
putință și nu lăsa gândurile, fie bune fie rele, să ajungă
la cap.

Fii cu răbdare liniștită, hotărât să stai îndelung și
despărțit de toate.

Ține-te în cumpăna dreptei măsuri și fă metanii
după puteri.

Păstrează tăcerea.

După amiază citește în liniște din Evanghелиi și
din Părinții Bisericești care scriu despre fapte lăuntrice
și rugăciune.

Dormi cinci sau șase ore pe zi.

Roagă-te din când în când cu rugăciunea din afară
pentru rugăciunea lăuntrică.

Nu te atinge de lucrări care îți abat luarea aminte.

Compară-ți adesea propriile experiențe cu
povăturile părinților.

Sfântul Simeon Noul Teolog

Trei lucruri trebuiesc înainte de toate:
neîngrijirea pentru nimic, nici chiar pentru cele
binecuvântate, nu numai pentru cele nebinecuvântate și
lumești; o conștiință curată în toate cele, care să nu te

vădească în ceva; și o desăvârșită nepătimire, ca mintea să nu-ți fie trasă în jos de ceva lumesc.

Du-te apoi singur într-un loc singuratic și tăcut, închide ușile, eliberează-ți gândurile de toate cele trecătoare și lumești, apleacă-ți capul în piept și rămâi cufundat înlăuntrul tău (în cap, nu în inimă), îndreaptă-ți acolo ochii minții și ai simțirii și ține-ți cumva respirația. Ține-ți gândul înăuntru și încearcă în toate felurile să găsești locul inimii, astfel ca mintea ta să rămână în totul acolo de îndată ce ai găsit inima.

La început vei da acolo de beznă și osteneală; dar dacă vei continua cu această lucrare a luării aminte zi și noapte fără încetare, vei căpăta mai târziu un fel de bucurie neîntreruptă. Mintea se mlădiază în aceasta, descoperă locul inimii și începe să vadă acolo lucruri pe care nu le-a mai văzut sau cunoscut mai înainte.

Din acea clipă orice ispită, de oriunde ar veni și s-ar arăta ea mai înainte de a intra înăuntru și a deveni reprezentare, va fi izgonită de înțelegere și nimicită în numele lui Iisus Hristos, adică Doamne Iisuse Hristoase miluiește-mă; din clipa asta mintea începe să se mânieze chiar și pe diavoli, să-i prigonească și să-i bată.

Celelalte ce urmează de obicei acestui exercițiu le vei cunoaște tu însuși cu ajutorul lui Dumnezeu, din experiență ținându-ți luarea aminte și stăruind în Iisus, adică în rugăciunea Sa: Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă.

Sfântul Nichifor Călugărul

Este cunoscut că aerul pe care-l inspirăm se duce prin plămâni către inimă. Așează-te deci, adună-ți gândul și îndreptăți-l pe căile respirației înlăuntrul tău, silește-l ca să intre împreună cu aerul inspirat în însăși inima ta și reține-l acolo, nu-i da frâu liber ci dă-i aceste sfinte cuvinte: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă! Și fă-l să repete cuvintele zi și noapte.

Încearcă să te deprinde în această aflare înlăuntrul tău împreună cu rugăciunea numită și vezi ca gândul să nu iasă iute de acolo, căci la început se va întrista mult în închisoarea aceasta strâmtă.

Dar după ce se va deprinde, gândul va găsi în acel loc bucurie și veselie în loc de întristare și el însuși va dori să rămână acolo. Precum bărbatul care se întoarce acasă din țări străine și nu mai poate de bucurie că-și vede nevasta și copiii, tot așa se umple înțelegerea de nespusă bucurie și veselie când se unește cu inima.

De vei izbuti să intri în inimă pe acest drum ce ți l-am arătat, mulțumește-I lui Dumnezeu și rămâi totdeauna în acest exercițiu: el te învață lucruri pe care nici măcar nu le bănuiai.

În același timp în care noi am intrat în inimă prin acest fel mult dorit și fericit, veghem cu trezvie, iar către tine se îndreaptă toată ceata binefăcătorilor:

dragostea, bucuria, pacea, răbdarea, blândețea și celelalte.

Sfântul Grigore Sinaitul

Adevărata rugăciune lăuntrică neispititoare este aceea în care căldura ce vine din rugăciunea lui Iisus aprinde în țarina inimii focul care arde patimile ca pe niște ciulini. Ea umple sufletul de bucurie și de pace și nu vine nici din dreapta, nici din stânga, nici măcar de sus, ci năvălește din inimă ca dintr-un izvor de munte al Duhului dătător de viață. Pe aceasta numai trebuie s-o iubești și să te silești a o păstra în inima ta, prin aceea că-ți păzești mintea de visuri și dorințe. Cu această rugăciune nu te mai temi de nimic; căci Acela Care a spus: priveghiați, Eu sunt cu voi, nu vă temeți – este Însuși cu noi.

CATALOG

*de Părinți și scriitori bisericești care s-au numit în
această carte*⁵

În ordine după perioada în care au trăit:

Sfântul Antonie cel Mare sau Pustnicul, întemeietorul monahismului creștin, mort în 350.

Avva Isaia, sihastru în pustia egipteană în a doua jumătate a veacului al IV-lea.

Sfântul Efrem Sirul (306-373), traducător al Bibliei și autor de imnuri numit „Flautul credinței și Harfa Sfântului Duh”. Hirotonit diacon de către Sfântul Vasile cel Mare; a sihăstrit în muntele Edessei.

Sfântul Vasile (gr. Basileios) *cel Mare* (cca. 330-379), arhiepiscopul Cezareei Capadociei; părinte bisericesc; împreună cu Sfântul Ioan Gură de Aur și cu Sfântul Grigorie Teologul este unul din stâlpii Bisericii noastre.

Sfântul Macarie Egipteanul, numit cel Mare, 301-391, sihastru și preot în pustia schitică libiană din Egipt.

Sfântul Ioan Gură de Aur (347-407), arhiepiscopul Constantinopolului; cunoscut părinte bisericesc și orator.

---

⁵ După originalul suedez (n. t.)

Sfântul Isichie al Ierusalimului, hirotonit preot în 412, elevul Sfântului Grigorie Teologul; a sihăstrit în pustiul Palestinei.

Sfântul Isaac Sirul, a trăit în secolul al VI-lea în aspră pustnicie; a fost pentru scurtă vreme episcop de Ninive, dar a părăsit curând orașul și s-a sălășluit din nou în pustie la mănăstirea Rabban Schabor, unde și-a pierdut vederea și a murit. A lăsat în urmă multe scrieri în limba siriacă.

Avva Dorotei, secolele VI-VII. Unul din cei mai citați părinți; a murit ca egumen; date biografice foarte sărace.

Sfântul Ioan Scărarul, autorul vestitei scrieri *Klimax ton paradeison* (*Scara cerului*). A sihăstrit 40 de ani la poalele muntelui Sinai, apoi a fost egumen al mănăstirii Sfânta Ecaterina și iarăși pustnic.

CUVÂNTUL TRADUCĂTORULUI

Fritjof Tito Colliander (1904-1989) este un scriitor de origine suedeză, cetățean finlandez, născut la Helsinki, dar care și-a petrecut copilăria în Rusia, având la Petersburg o doică rusoaică, și care a devenit apoi, la vârsta de 13 ani, martor al revoluției bolșevice. Cu mari sacrificii și cu o dureroasă rană sufletească, familia sa reușește să se întoarcă în Finlanda, unde începe o „viață nouă” dar lipsită de orice sens, după părerea copilului Tito.

După o adolescență frustrată, - a avut piciorul imobilizat în ghips câțiva ani, - după nenumăratele încercări ale familiei de a porni vreo afacere cât de cât rentabilă, după pierderea părinților, tânărul finlandez, purtat de o dorință de viață specifică celor ce trăiesc la interferența marilor întinderi de zăpadă cu civilizația europeană, călătorește mult și duce o viață boemă. Scrie enorm, devine corespondent de presă, cunoaște mulți oameni, reușește să obțină premiul de stat al scriitorilor finlandezi pentru romanul „Taina”.

În plină maturitate descoperă printr-o fericită întâmplare viața ortodoxă, pe care și-o amintește vag, din copilăria petrecută la Petersburg. Într-una din nenumăratele sale călătorii ajunge la mănăstirea Peciarasca, aflată pe atunci, în tânăra republică

independentă, Estonia. Din anul 1937 se convertește cu familia sa la ortodoxie.

Bulversarea sufletească petrecută în acele zile de deosebită fericire, trecerea de la un ateism atenuat de o puternică sensibilitate artistică la credința pe care și-ar fi dorit-o în mai multe rânduri, este redată într-unul din multele sale romane autobiografice, numit „Aproape” (*Nära* în original).

Trăiri sufletești de tipul „drumul Damascului” au mai fost poate exprimate în literatură, dar coplesitoarea simplitate și sinceritate cu care un contemporan își „pune pe tavă” sufletul său, într-o oarecare spovedanie în fața lumii întregi, este demnă de toată atenția, într-o omenire modernă sfâșiată de ateism, și neopăgânism pietist.

Din acest moment scriitorul devine și un mare apărător al ortodoxiei, traduce în finlandeză și în suedeză comori ale ortodoxiei, prima sa lucrare de acest fel fiind Acatistul Maicii Domnului. În paralel cu continuarea activității sale de scriitor, obținând alte două premii de stat, pentru romanele de inspirație religioasă *Korståget* (Cruciada) și *Förbarma Dig* (Doamne miluiește), T. Colliander devine în anii cincizeci, unicul profesor de religie ortodoxă în limba suedeză. După studii de dogmatică și liturgică, este invitat la universitatea din Uppsala pentru a face o prezentare a ortodoxiei pentru publicul suedez, insistând asupra Patericului și părinților pustiei.

Această amprentă religioasă specială l-a marcat destul de mult, și, simțindu-se atât de departe de starea sufletească a ascetului, dar și dorind-o cu putere, își scrie un „program” în felul specific al omului din nord, în care își propune exercițiul ascezei. Așa a luat naștere mica lucrare *Asketernas Väg* (Calea asceților) care, însuflețită de pana scriitorului devine operă de artă.

Scrierile sale au început, din anii cincizeci, să fie traduse în norvegiană, germană și olandeză. Viața sa religioasă s-a desfășurat în jurul mănăstirii Noua Valamo, din Finlanda, unde călătorea destul de des împreună cu familia, mănăstire pe care a ajutat-o cât a putut în vremea când era amenințată de a deveni pustie iar apoi un simplu obiectiv turistic, și o amintire.

Din lungile convorbiri cu părintele său duhovnicesc, Joann, au luat naștere diferite lucrări de ortodoxie, inundate de un talent deosebit, și de o credință vie, a unui trăitor în luptă continuă cu cele lumești, într-o vreme când, în nordul Europei se desfășura așa numita „revoluție sexuală” concomitent cu marea mulțumire a popoarelor nordice, de a atinge un înalt nivel de dezvoltare materială, și bunăstare socială, cu alte cuvinte, un trai lumesec fericit.

„Calea asceților” a cunoscut din 1967 mai multe ediții fiind tradusă în mai multe limbi. Scrisă precum am mai arătat în mediul scandinav al anilor ‘60 ea se adresează în primul rând acelor cititori de sorginte luterană însă puternic secularizați. Încercarea lui

T. Colliander de a insera Patericul și Filocalia în acest mediu este cu totul lăudabilă. Desigur că distanța dintre cele două lumi pare enormă iar aplicarea ascezei în afara pustiei nitrice și în mijlocul „pustiei” citadine a secolului nostru poate isca unele nedumeriri în privința atitudinilor recomandate. Astfel, este știut că în societatea suedeză de astăzi contactele umane la nivelul cel mai elementar - rude, vecini, prieteni - au devenit din ce în ce mai precare, ajungându-se chiar până acolo când au fost găsite persoane decedate de o lună în apartamentul lor din bloc în plin oraș, fără știința vecinilor sau rudelor! Ori în acest caz vizitele și contactele umane nu ar trebui rărite, ele nefiind atât de dăunătoare. Considerăm ca o opinie personală faptul că mai ales pentru cititorul român este mai ziditoare întărirea vieții comunitare bisericești cu contacte umane duhovnicești sporite. De asemenea la capitolul ascultare și tăierea vocii proprii ni s-a părut cumva forțată extensia dată de autor - ascultarea aproape necondiționată a celor din jur. În tradiția Patericului această ascultare fără rezerve se cuvenea „bătrânului” îmbunătățit, duhovnicului, și chiar și atunci nu era vorba de o ascultare „oarbă”, ci de ascultare luminată de discernământ sau dreaptă judecată. Aceste mici observații nu micșorează desigur valoarea lucrării, și anume, de a lega firul tradiției ascetice de viața cotidiană citadină, două lucruri atât de îndepărtate în timp și în duh. Cu atât mai mult, valoarea lucrării se impune acum, când setea legitimă de asceză și mistică a creștinilor secularizați de

astăzi este întâmpinată prompt de un larg evantai de pseudo-asceze și mistici de tip new-age.

*

Viața lui Tito Colliander se aseamănă unui șuvoi tumultuos de ispite de care a avut din belșug parte încă din copilărie. Experiența sa bogată de viață, așa cum a fost descrisă în lucrările autobiografice și-a spus în cele din urmă cuvântul, deoarece, după cum se cunoaște din învățătura ascetică, toate experiențele sunt valorificate și potențate pe deplin doar în Hristos, în Biserică.

Ceea ce este de remarcat în continuare, este faptul că lucrarea „Calea Asceților” în tot duhul și etosul ei, **se opune** total etosului societății suedeze contemporane. Așa-zisul „model suedez” atât de lăudat și invidiat de atâta lume, constă în fapt în aplicarea social-democrației, un socialism îmbelșugat și cu „față umană”. Bunăstarea este repartizată într-un mod cât se poate de echitabil, sărăcia și cerșetoria sunt eradicate. Statul cu organisme sale centrale (guvern, parlament) și locale se implică din plin în organizarea vieții social economice. Birocrația și planificarea sprijinită de un sistem avansat de computerizare, joacă un rol dominant. Infrațiunile (crime, furturi, droguri, violuri, etc.) sunt ținute sub un control eficient, ceea ce dă impresia siguranței cetățeanului.

Toate aceste elemente ar putea fi poate considerate pozitive. Însă avantajele sociale, economice și tehnologice

au fost obținute cu prețul unei înapoieri duhovnicești deplorabile. S-a ajuns până acolo încât suedezii să fie „mândri” de secularizarea lor. Acest ateism mascat sub numele de agnosticism, umanism sau materialism, a dus în anii 1970-80 la reacții de tip new age, suedezii fiind acum mândri de păgânătatea lor! Secularismul și păgânismul se opun din răspuțeri „căii asceților” așa cum au predat-o Mântuitorul, Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți, ajungând până la asceții zilelor noastre.

Societatea contemporană suedeză s-a depărtat între timp de modelul social-democrat, fiind supusă globalizării de tip american, și aproape constrânsă să intre în UE.⁶ Acest model „euro-atlantic” este cel al societății de consum, chiar dacă este vorba despre un consum raționalizat și moderat de ideologia ecologistă de protejare a mediului. Ecologia și, mai ales, psihologia contemporană, îl îndeamnă pe om din răspuțeri spre un stil de viață hedonist, stil pentru care ascetica și mistica reprezintă dușmanii de moarte. Tocmai acest lucru face ca lucrarea lui T. Colliander să capete o valoare sporită, având în vedere mediul în care și pentru care a fost alcătuită.

În viața sa tumultoasă de care vorbeam, Tito Colliander a avut de luptat cu *erezia* (era botezat luteran), *necredința*, ca rod al mediului și educației, bolile și

---

¹ Plebiscitul a dat un rezultat pe multe de cuțit pentru intrarea Suediei în UE, lucru ce nu a dus la nici o îmbunătățire vizibilă, așa cum promitea propaganda pro UE dezlănțuită în preajma alegerilor!

accidentele, *sărăcia* din unele perioade, dificultățile legate de identitatea națională și lingvistică (etnic suedez născut în Finlanda și trăit în Rusia), *boema și alcoolismul* din perioada franceză, probleme familiale și profesionale. Biruința lui finală asupra tuturor acestor ispite poate fi luată ca o dovadă ziditoare pentru oricine se aseamănă întrucâtva lui, că „cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu” (*Luca XVIII, 27*).

Sfaturile duhovnicești fiind cele ale Sfinților Părinți, au o actualitate perenă în timp și spațiu. Hedonismul a cuprins după revoluție și societatea noastră românească. De aceea, socotim cartea „Calea Asceților” ca fiind ziditoare și de folos imediat celor ce vor să-și ia Crucea și să-i urmeze lui Hristos pe calea cea strâmtă și cu scârbe ce duce însă negreșit în împărăția cerurilor!

Pr. Dan Bădulescu

București, 30 noiembrie 2001

*La prăznuirea Sfântului Apostol Andrei, cel Întâi chemat
Ocrotitorul României*

CĂRȚI APĂRUTE LA EDITURA SCĂRA

- Slobodan Mileusnici, *Ruinele Ortodoxiei, Iugoslavia 1991 - 2000*
- ***, *ROMFEST 2000 – Întâlnirea românilor de pretutindeni* (catalog cu conferințele și studiile manifestării)
- Părintele Nicolae Grebenea, *Amintiri din întuneric*
- Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din marginea disperării*
- Părintele Liviu Brânzaș, *Raze din catacombă*
- Radu Gyr, *Poezii/Pesme*, ediție bilingvă
- Constantin Papanace, *Mică antologie aromânească*

ÎN PREGĂTIRE LA EDITURA SCĂRA

- Ivan Ostrumov, *Istoria Sinodului de la Ferara – Florența*
- Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*
- Teodorit, Episcop al Kirului, *Zece cuvinte despre dumnezeiasca Pronie*
- Sfântul Nicolae Velimirovici, *Omilii*
- Sfântul Ioan Damaschin, *Logica (Dialectica)*
- Florica Elena Laurențiu, *Poveștile Cocostârcului Alb; Brățara cu cheițe*
- ***, *Dosarul de canonizare a lui Valeriu Gafencu – Sfântul închisorilor*

